

དེབ་ཚུང་འདི་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཉིན་མོ་ ཐེངས་ ༡༡ པར་འདོན་སྤེལ་བྱས།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལོའི་ཟླ་ ༡༠ པའི་ཚེས་ ༢༩ ཉིན།

བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་།
Tibetan Centre for Human Rights and Democracy

ཉེ་གནས་ཁང་གི་རྒྱུད་མདོར་བསྟུན།

བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོམ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་ཁྲུལ་ཉེ་གནས་ཁང་གི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོའི་
ཕྱི་ཟླ་དང་བོད་ནང་རྒྱ་གར་བྱང་ཕྱོགས་བཞུགས་སྐར་དྲ་རམ་ས་ལར་བཅུགས་ཤིང་བཅོན་
བྱལ་བོད་མི་རང་གིས་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་བཞིན་པའི་ཁྲིམས་མཐུན་དེབ་སྐྱེལ་ཡོད་པའི་འགྲོ་བ་
མིའི་སྒོམ་ཐང་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན།

ཉེ་གནས་ཁང་འདིས་བརྒྱུད་རིམ་ཞིབ་ཚགས་ཤིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉམས་ཞིབ་འགྲོ་ལུགས་ཀྱི་ཙུང་
འཛིན་དམ་སྲུང་ཐོག་བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོམ་ཐང་གི་གནས་བབ་ལ་དུས་ལྡར་རྟོག་ཞིབ་
བྱས་ཏེ་གནད་དོན་ནུས་ཡིག་ཚགས་སུ་འགོད་པ་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཁྲུལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་
མིའི་སྒོམ་ཐང་ལྟན་ཁང་སོགས་སུ་བདེན་དཔང་གཞི་རྩར་བཞག་པའི་ཞུ་གུག་དང་ཡར་ཞུ་
རྒྱག་བཞིན་ཡོད། རྒྱ་དུ་བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོམ་ཐང་སྐོར་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པའི་གྲུབ་
དོན་ནུས་ལོ་འཁོར་ལྟན་ཐོ་དང་ཆེད་དོན་ལྟན་ཐོ། བསྐྱགས་གཏམ། གསར་འགྱུར་སོགས་ཀྱི་
ལམ་ནས་དུས་ལྡར་འདོན་སྤེལ་ཞུ་བཞིན་ཡོད།

དེ་བཞིན་བཅོན་བྱལ་བོད་མིའི་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོམ་ཐང་དང་མང་གཙོའི་གོ་རྟོགས་མཐོར་
འདེགས་ཡོང་ཐབས་ལ་དམིགས་ནས་ལོ་ལྟར་ཟབ་སྤྱོད་དང་ཤེས་ཡོན་བརྗེ་རིས་ཀྱི་བྱེད་སྒྲུབ་
མང་ཞིག་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་ཅིང་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོམ་ཐང་དོན་གཉེར་བ་ནུས་ལ་ལས་གཞི་སྤྱོད་
བརྒྱར་དང་། རྒྱ་ཆ་མཁོ་སྤྱོད། བཅུམས་ཚོས་ཡིག་བསྐྱར་སོགས་ཀྱི་རོགས་རམ་བྱས་ཏེ་ཁོང་ཅག་
གི་ཞུས་སྒོམ་སྤྱོད་ཐབས་ཀྱི་ལས་ལ་འབད་པ་ཞུ་བཞིན་ཡོད།

ད་ལྟའི་ཆར་ཉེ་གནས་ཁང་འདིའི་འཛིན་སྐྱོང་འགན་འཛིན་ཆེ་རིང་མཚོ་མོ་ལགས་དང་། ལས་
འཆར་དོ་དམ་པ་ཤར་པ་བཟླ་བ་འཛིན་ཟླ་བ་ལགས། ཅིས་པ་དང་ལས་ཁུངས་དོ་དམ་པ་གཅིག་
ལྟགས་ལུར་བྱ་སྤྲོལ་མ་ལགས། ཉམས་ཞིབ་པ་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་ལགས་དང་ཉི་མ་འོད་ཟེར་
ལགས། དྲིལ་བསྐྱགས་དང་ཉམས་ཞིབ་ལས་བྱེད་ངག་དབང་ལུང་རྟོགས་ལགས། གནས་ཚུལ་
མཁོ་སྤྱོད་པ་བཟླ་བ་འཛིན་དབང་གཤགས་ལགས་དང་ཡོ་ཤེས་ལྷན་འགྲུབ་ལགས། ཁྲིམས་དོན་

ལས་བྱེད་བསྟན་འཛིན་ལོ་རྒྱུས་ལགས། བར་འཕུལ་ལས་བྱེད་སྐལ་བཟང་དག་འདུལ་ལགས།
ཡིག་གཞི་ཐོ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན་ལགས་བཅས་ཡིན།

ཉེ་གནས་ཁང་གི་ཨ་རིེ་ཡན་ལག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་འཛིན་བསྟན་འཛིན་བསོད་ནམས་
ལགས་དང་ཉམས་གསོག་སྤྱི་བརྒྱུད་བརྒྱུ་ལ་མ་གྲི་གཞིན་ལགས་བཅས་ཡིན།

VISION

བསྟན་འཕུལ་: ཐོད་མི་ཡོངས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོའི་རང་
དབང་ནམས་ཚུལ་བཞིན་ལོངས་སུ་སྤྱོད་ཐུབ་པའི་དུས་བཟང་ཞིག་འཆར་བའི་
བསྟན་འཕུལ་བཅངས་ཡོད།

MISSION

བསྐབ་བྱའི་གནད་དོན་: ཉེ་གནས་ཁང་གིས་ཐོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
གི་གནས་བབ་ལ་དུས་ལྟར་རྟོག་ཞིབ་ནན་པོ་བྱས་ཏེ་གནད་དོན་ནམས་ཡིག་
ཚགས་སུ་འགྲོད་པ་དང་གྲུབ་དོན་སྟན་ཐོ་འདོན་པ། གོ་རྟོགས་སྒེལ་བ། མཉམ་
འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྟན་ཁང་སོགས་སུ་བདེན་དཔང་
གཞི་རྒྱ་བཞག་པའི་ཁྱེད་ཀྱིས་བྱེད་པ། མང་གཙོའི་རང་དབང་དང་འགྲོ་བ་མིའི་
ཐོབ་ཐང་དོན་གཉེར་བ་ནམ་པའི་ལུས་སྟོབས་སྤྱི་བྱེད་བྱེད་པའི་ལས་དོན་སོགས་
སྐབ་བཞིན་ཡོད།

VALUES

རྩིས་ཐང་: འདྲ་མཉམ་འཛུལ་ཞིབ་དཔྱད་གཞི་ཆེ་མཐོང་། ལུས་སྟོབས་
གོང་སྒེལ། རྟོག་རྟོགས།

དཀར་ཆག

སྡོན་སྡེ་།

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱུད་
སྡེ་བརྒྱུད།

རྒྱལ་ཚོགས་ལྷན་ཁང་གཙོ་བོ་ལག

དང་པོ། སྤྱི་ཁྱབ་ལྷན་ཚོགས།
གཉིས་པ། བདེ་སྤྱང་ལྷན་ཁང་།
གསུམ་པ། དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་
ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་ཁང་།
བཞི་པ། རོ་དམ་ལྷན་ཁང་།
ལྔ་པ། རྒྱལ་སྤྱིའི་བདེ་ན་རྟོན་
ཁྲིམས་ཁང་།
དྲུག་པ། སྤྱང་ཆེ་ལྷན་ཁང་།

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་དང་འགྲོ་
བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་།

ཁྲིམས་ཀྱི་སྒྲིམ་གཞི།
འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་ཆེས་མཐོའི་སྤྱི་
ཁྱབ་ལས་ཁུངས།

བཅའ་ཁྲིམས་གཞི་བཞག་གི་བརྒྱུད་
རིམ་ལག

དང་པོ། འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་
ལྷན་ཁང་།
གཉིས་པ། ཡོངས་ཁྱབ་རེས་འཁོར་
ཞིབ་བཞེར།
གསུམ་པ། དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ།
བཞི་པ། རང་དབང་ལྷན་བཞེས་ཞིབ་
དཔྱད་ཚན་ལག

6

སྡོན་སྡེ་།

9

ལྷན་ཁང་གཙོ་བོ་ལག

24

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་
དང་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་།

ཕྱན་སྦྲང་།

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་དབུ་བརྟེན་པ་ནས་བཟུང་ད་བར་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལྷག་བརྒྱུ་སྤེལ་བའི་རིང་གི་ལའི་འགྱུར་འགྲོས་དང་བསྟན་ནས་རྒྱལ་ཚོགས་ལའང་འགྱུར་བ་མང་དག་ཅིག་བྱུང་ཡོད་ན་ཡང་དེ་ཉིད་འཛམ་སྐྱིད་གི་ “རྒྱལ་ཁབ་ནམས་གནས་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་ནས་ཐུན་མིང་གི་དཀའ་རྙུན་ཐད་ཀྱིས་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་ཐུན་མིང་གི་སྐུ་ཐབས་འཛོལ་སའི་སྤངས་ཆ་ཉག་ཅིག་” དེ་ཡིན་པའི་བྱད་ཆོས་ནི་ད་དུང་ལུ་མཐུད་དུ་གནས་ཡོད།

རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ནང་དུ་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་སྐོར་དར་སྤེལ་དང་འགན་ཁུར་བྱ་རྒྱུ་ནི་དམིགས་འབེན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་བཅུས་ཡོད་པ་ལྟར་བཅའ་ཁྲིམས་དང་སྤྱི་ཆེད་ས་གཞིར་བཞག་གི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་སྐོར་འགན་ཁུར་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་མང་དག་ཅིག་གཏན་འཁེབས་དང་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

འདི་ག་ཐོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་སྐོར་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གིས་རང་རེའི་ཐོད་ཀྱི་སྐོད་ཡིག་སྦྱོང་མཁན་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐོད་དོན་ལྷག་ཏུ་གནས་མཁན་དང་ཐོད་མིའི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་སྐོར་སྐྱབ་སྤྲད་ལས་འགུལ་དང་བྱག་ལས་གནང་མཁན་ཆོར་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ་ “མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་སྐོར་འགན་ཁུར་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་” ཞེས་པའི་དེབ་ཚུང་འདི་ཉིད་སྐྱར་སྒྲིག་བྱས་པ་ཡིན། དེབ་ཚུང་འདི་ཡི་ནང་དོན་ཆ་ཆང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་ཁོ་ན་ལ་གཞི་བཅོལ་ཡོད་ཅིང་དེ་ལྟ་ཐོད་ཀྱི་སྐོད་ཡིག་ཏུ་མེད་པའི་ཐ་སྟོད་ནམས་ནི་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་མིང་མཛོད་དུ་བཀོད་པའི་ཆོག་འབྲེལ་དང་མ་འགལ་བ་བྱས་ཏེ་སྐྱར་ཐབས་བྱས་ཡོད།

དེབ་ཚུང་འདི་ནི་ས་བཅད་ལྷ་ཙམ་དུ་བྱས་ཡོད། ས་བཅད་དང་པོར་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ངོ་སྤྱོད་དང་། ས་བཅད་གཉིས་པར་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་སྐོར་གི་སྤྲིམས་ཡིག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས། ས་བཅད་གསུམ་པར་བཅའ་སྤྲིམས་གཞིར་བཞག་གི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་སྐོར་འགན་ཁུར་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ། ས་བཅད་བཞི་པར་སྤྱི་ཆེད་ས་གཞིར་བཞག་གི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་སྐོར་འགན་ཁུར་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ། ས་བཅད་ལྷ་པར་བརྩ་ཆད་ངོ་

སྒྲིབ་བཅས་འཁོད་ཡོད། བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོ་རེ་རེ་རྫོགས་མཚམས་སུ་ “རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་” ཞེས་པའི་དུམ་མཚམས་ཐུང་དུ་རེ་བསྒྲན་ཡོད། དེར་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྤང་སྐྱབ་ཚན་པས་རྒྱ་ནག་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་བབ་ཐད་ཞིབ་བཞེར་བྱས་པ་དང་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་སླེང་སྤྲོད་བྱས་པ་དག་བྱུར་བརྟོན་བྱས་ཡོད།

དེབ་ཚུང་འདི་ཉིད་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་དབུ་བརྟེན་ནས་ལོ་རྗེ་ ༧༧ འཁོར་བའི་ “མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཉིན་མོ་” ཟླ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལོའི་ཟླ་ ༡༠ པའི་ཚེས་ ༢༤ ཉིན་འདོན་སྤེལ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

མཐའ་དོན་མི་ཐམས་ཅད་ལ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚུལ་བཞིན་ཐོབ་ཟེ་མི་ཡུལ་ཀྱན་ལ་ཞིབ་དེ་དང་བདེ་འཇགས། དུན་གནས་དར་རྒྱས་ཡོང་བའི་རེ་སྨོན་ཞུ།

© The Conversation / Barry Tuck via Shutterstock

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་རྩིས་ལྷན་པ་བཅུ་ལྔ་ལྟུང་།

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་བཙུགས། ཐོག་མའི་ཆར་ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་ ༥༡ ཡོད་པ་ལས་ད་ལྟོ་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩༩ བར་འཕར་ཡོད། དེ་ནི་ད་ཀྱི་ལས་དོན་ཡོད་ཚད་རང་གི་བཅའ་ཁྲིམས་སྲུ་འཁོད་པའི་དམིགས་ཡུལ་དང་ལམ་སྟོན་ལྟར་སྒྲེལ་བཞིན་ཡོད།

འདས་པའི་ལོ་རྒྱུ་ཕྱག་འགའ་ཡི་རིང་གོ་ལའི་འཇུར་འགྲོས་དང་བསྟན་ནས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལའང་འཇུར་བ་མང་དག་ཅིག་བྱུང་ཡོད་ན་ཡང་དེ་ནི་ད་འཇམ་གླིང་གི་ “རྒྱལ་ཁབ་ནམས་གནས་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་ནས་བྱམ་མོང་གི་དཀའ་སྟོན་ཐད་ཀྱིས་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་བྱམ་མོང་གི་སེལ་ཐབས་འཛུལ་སའི་སྤྱི་སྡེ་ཆ་ཉག་ཅིག་” དེ་ཡིན་པའི་བྱད་ཆོས་ནི་ད་དུང་སྲུ་མཐུད་ཏུ་གནས་ཡོད།

རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་ཁང་གཙོ་བོ་ཁག་གསུམ་།

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་ཁང་གཙོ་བོ་ཁག་ནི་སྤྱི་བྱམ་ལྷན་ཚོགས་དང་བདེ་སྤྱང་ལྷན་ཁང་། དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལྷན་ཁང་། རྡོ་དམ་ལྷན་ཁང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་བདེན་དོན་ཁྲིམས་ཁང་། རྩི་ཆེ་ལྷན་ཁང་བཅས་ཡིན།

སྤྱི་ཁྱབ་ལྷན་ཚོགས།

General Assembly

སྤྱི་ཁྱབ་ལྷན་ཚོགས་ནི་མཉམ་འབྲེལ་
རྒྱུ་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱི་མཐོང་བཟོ་སྒྲུབ་
ཡིན། འདི་ཉིད་ནི་ཚོགས་ཚུགས་རྒྱུ་
ཁབ་ཐམས་ཅད་འདུ་བའི་ལྷན་ཁང་
གཅིག་པོ་ཡིན། ཨ་ལྷོ་ཁྱེད་པ་
པའི་ནང་དུ་སྤྱི་ཁྱབ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་
ཚོགས་ཆེན་སྐོར་ཚོགས་བྱེད་བཞིན་
ཡོད།

ཞི་བདེ་དར་སྤེལ་དང་། བདེ་འཇགས་
འགན་སྐྱོང་། ཚོགས་མི་གསར་འཛུགས་
རྒྱུ་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚུལ་གྱི་ལྷན་
འབེབས་སྤྱི་མཐོང་གནད་དོན་ཆེ་ལག་
ཐག་གཅོད་བྱེད་པར་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་
གསུམ་ཆ་གཉིས་ཀྱི་མང་མོས་ཐོབ་
དགོས་ཤིང་གནད་དོན་རྒྱུ་ཚུལ་གྱི་
རིགས་ལ་གཉིས་ཆ་གཅིག་ལྷག་གི་མང་
མོས་ཐོབ་དགོས་པ་ཡིན། ཚོགས་ཚུགས་
རྒྱུ་ཁབ་རྩིས་འཁུར་གྱི་གཅིག་རེའི་
ཐོབ་ཐང་ཡོད།

བདེ་སྤྱང་ལྷན་ཁང་།

Security Council

བདེ་སྤྱང་ལྷན་ཁང་གི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི་རྒྱལ་
ཁྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་བདེ་དང་བདེ་འཇགས་འགན་
སྤྱང་བྱ་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་གཏན་འཇགས་རྒྱལ་
ཁབ་ལྔ་དང་གཏན་འཇགས་མ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་
ཁབ་བརྒྱ་བཅས་ཁྱོད་ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་
བཙུ་ལྔ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ་ཆང་མར་འོས་ཤོག་རེ་
རེའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད། གྲོས་ཚད་ཅི་རིགས་གཏན་
འབབས་བྱེད་པར་གཏན་འཇགས་རྒྱལ་ཁབ་
ལྔ་པོ་གང་རུང་གིས་དགག་བྱའི་འོས་ཤོག་
འཕངས་ཆེ་གྲོས་ཚད་དེ་ཉིད་རང་གར་ཅིས་མེད་
དུ་འགྲོ་བ་ཡིན། བདེ་སྤྱང་ལྷན་ཁང་གིས་རྒྱལ་
ཁྱེད་ཁྱེད་ཚོགས་ཁྱེད་ཀྱི་བདེ་གཏོར་བརྒྱལ་གི་
ཉེན་ཆབས་དང་དྲག་པོའི་དཔུང་འཇུག་སྐྱེས་
ཀྱི་གནད་དོན་རིགས་རྣམས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་།
དེ་རིགས་འགྲོག་ཐབས་སུ་དེར་གཏོགས་ཕྱོགས་
ཁག་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཞི་བའི་འདུམ་སྒྲིག་
བྱེད་པ་འཕམ། འགྲིག་ཐབས་འཆོལ་རྣམས་བྱེད་
པ། གླུ་ལས་ལ་ལར་བདེ་སྤྱང་ལྷན་ཁང་གི་རྣམས་
ནས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཉེས་ཆད་འགྲེལ་བ་མ་ཟད་
དམག་ཁྲུགས་སྤྱད་དེ་རྒྱལ་ཁྱེད་ཁྱེད་ཚོགས་སུ་ཞི་
བདེ་དང་བདེ་འཇགས་སྤར་གསོ་བྱེད་ཐབས་སུ་
འབད་པ་ཡིན།

དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་ཁང་།

Economic and Social Council

ལྷན་ཁང་འདི་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་དཔལ་འབྱོར་
དང་སྤྱི་ཚོགས། ཁོར་ཕྱག་སྟགས་དང་འབྲེལ་
བའི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ལས་དོན་
སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཆེད་བཅུགས་ཚན་ཁག་
ནམས་ཀྱི་བྱ་གཞག་ལ་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་
ཀྱི་ལྷན་ཁང་གཙོ་ཐོ་ཞིག་ཡིན། འདི་ལ་
ཚོགས་མི་རྒྱལ་ཁབ་ ༥༤ ཡོད། དེ་དག་ནི་སྤྱི་
ཐབས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་འོས་འདེམས་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད་ཅིང་ལས་ལུན་ལོ་གསུམ་རེ་ཡིན། ལྷན་
ཁང་འདིས་དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཚོགས།
ཁོར་ཕྱག་གསུམ་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་བསམ་
འཆར་འདོན་པ་དང་དེ་འབྲེལ་གྱི་སྲིད་ཅུས་
ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱེད་པ། མ་ཟད་རྒྱལ་སྤྱིའི་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ལོངས་སྤྲོད་
སྒྲུབ་སམ་ཚུལ་སྤངས་བ་དང་ཐབས་ཅུས་
འདོན་པ། ལས་དོན་བཀོད་སྤྲོད་ཀྱི་ཕྱི་པ་
སྟགས་བརྒྱུད་ནས་ལུན་གནས་དར་སྤེལ་
ཡོང་ཐབས་སུ་འབད་འབྱུངས་བྱེད་སྒྲུས་
ཡིན་པ་རེད།

དེ་དམ་ལྷན་ཁང་།

Trusteeship Council

ལྷན་ཁང་འདི་ཉིད་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་
ཀྱི་ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་བདུན་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་
འོག་ཏུ་གནས་པའི་ཡུལ་ལྷང་བརྩ་གཅིག་ལ་
རང་སྐྱོང་ངམ་རང་བཅོམ་གྱི་གནས་བབ་སྤྱད་
རྒྱུའི་བྲ་སྒྲིག་བྱ་བར་ཆེད་ཏུ་བརྩ་གས་པ་ཞིག་
ཡིན། ཕྱི་མོ་ ༡༩༤༥ ལོ་ནས་བཟུང་ཡུལ་ལྷང་
བརྩ་གཅིག་པོ་ཆ་ཆང་ལ་རང་སྐྱོང་དང་རང་
བཅོམ་གྱི་གནས་བབ་ཐོབ་ཐེན་པར་བརྟེན་
ལྷན་ཁང་འདི་ཉིད་ཀྱི་ལས་དོན་ཏུས་ངེས་མེད་
ཏུ་སྒྲིལ་མཆོམས་བཞག་ཡོད། ལྷན་ཁང་འདི་
ཉིད་ཀྱི་མོ་ཤེའི་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་སྐོང་
མི་དགོས་པ་བཟོས་ཀྱང་ཏུས་ཆོད་ངེས་མེད་ལ་
ལྷན་ཁང་འདི་ཉིད་དང་ལྷན་ཁང་གི་ཚོགས་
གཙའི་ཐག་གཅོད་ཀྱིས་ཚོགས་འདུ་སྐོང་དགོས་
པ་གཟིགས་སྐབས་དང་། ཡང་ན་ཚོགས་མི་པལ་
ཆེ་བས་ཚོགས་འདུ་སྐོང་དགོས་པའི་དགོས་
འདུན་བརྟོན་པའམ་སྤྱི་ཁབ་ལྷན་ཚོགས་དང་
བདེ་སྲུང་ལྷན་ཁང་བཅས་ཀྱིས་དེ་ལུགས་ཀྱི་
དགོས་འདུན་བརྟོན་པ་ཡིན་ན་ཚོགས་འདུ་སྐོང་
རྒྱ་ཡིན་པའི་གྲས་ཆོད་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད།

རྒྱལ་སྤྱིའི་བདེན་དོན་ཁྲིམས་ཁང་།

International court of justice

རྒྱལ་སྤྱིའི་བདེན་དོན་ཁྲིམས་ཁང་ནི་མཉམ་
འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་དབང་
འཛིན་གྱི་ལས་ཁུངས་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན།
མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་ཁང་ཆེ་
ལག་དྲུག་གི་ནང་ནས་ལྷན་ཁང་ལྔ་ཨ་རིའི་
སྲོང་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷན་ཁང་གི་ལྷན་ཁང་ཡོད་
ཀྱང་ཁྲིམས་དོན་ལྷན་ཁང་འདི་ཉིད་ནི་རྒྱལ་
སྤྱིའི་ཁྲིམས་ཀྱི་ལྷན་ཁང་གི་ཆེན་མོ་དེ་རེ་
ལེན་ཏེ་རྒྱལ་ས་ཉེག་གི་ཞི་བའི་ཕོ་བྲང་
ཞེས་པར་ཆགས་ཡོད། འདི་ཉིད་ཀྱི་ལས་
འགན་ནི་ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་ནམས་ཀྱི་
ཞུ་གཏུག་བྱས་པའི་སྲོད་གཞིར་རྒྱལ་སྤྱིའི་
ཁྲིམས་སྒྲིལ་ལྷན་འདུམ་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ་དང་།
མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་ཁང་གཙོ་
ལག་དང་ཆེད་བཅུགས་ཚན་ལག་ནམས་ཀྱི་
རེ་སྐུལ་ལྷན་ཁྲིམས་འབྲེལ་གྱི་ལས་སྣོན་བྱ་
རྒྱུ་སྒྲུབ་ཡིན། ལྷན་ཁང་འདི་ཉིད་ཀྱིས་
རང་གི་ཆ་འཛིན་ཁྲིམས་ཡིག་འགའ་ལས་དོན་
སྤྱིལ་བཞིན་ཡོད།

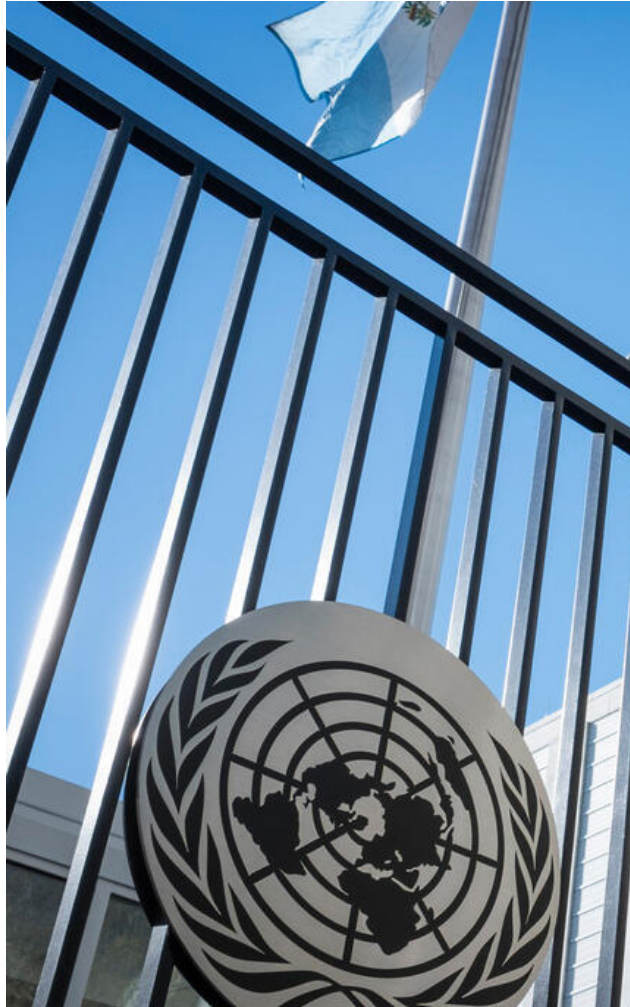

བྱང་ཆེ་ལྷན་ཁང་།

Secretariat

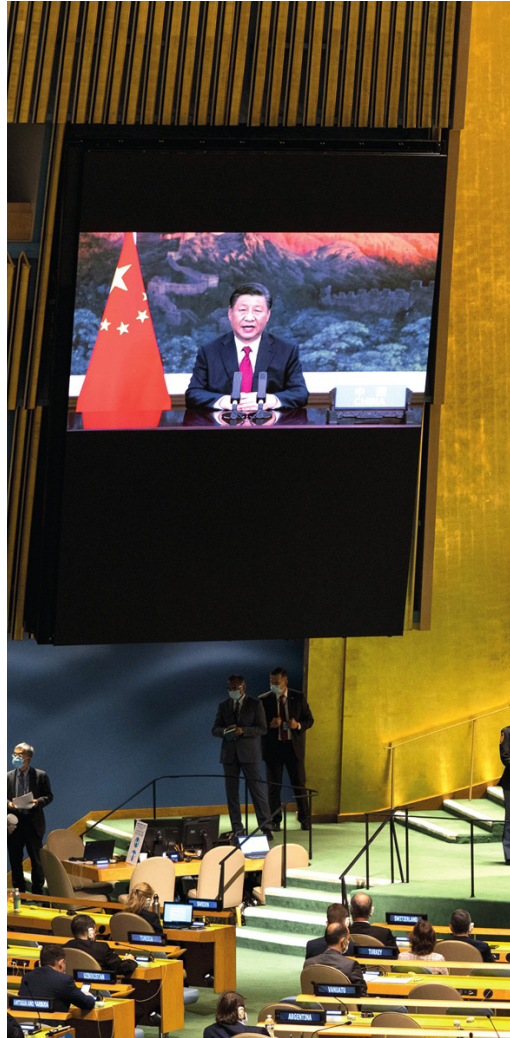
འདི་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་
ཉིན་རེའི་བྱ་གཞག་ནམས་སྐབ་མཁན་
ཀྱི་ལས་ཁུངས་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན། ལས་
བྱེད་རྒྱུ་ལྷན་ཁང་གི་ཡོད་པའི་ལྷན་
ཁང་འདིས་སྤྱི་ཁྱབ་ལྷན་ཚོགས་དང་
རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་སྡེ་ཁག་གཞན་དག་
ནས་བསྐྱེད་པའི་ལས་དོན་ནམས་སྐབ་
བཞིན་ཡོད། ལྷན་ཁང་འདིའི་ནང་གི་
གནས་ཤིང་མཐོ་ཤོས་ནི་སྤྱི་ཁྱབ་བྱང་ཆེ་
ཡིན་ལ་འདི་རྒྱུད་ལས་ལུགས་ཀྱི་ཆ་
ནས་བརྟམས་ན་དེ་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་
ཚོགས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་དབུ་ཁྲིད་མཐོ་
ཤོས་དེ་ཡིན། སྤྱི་ཁྱབ་བྱང་ཆེ་ནི་བདེ་
སྲུང་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱུ་གཉེར་འག་རྒྱལ་
ཚོགས་སྤྱི་ཁྱབ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ངོས་ནས་
འོས་འདེམས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་ལས་
ལུགས་ལ་ལྷན་དང་བསྐྱར་འདེམས་བྱེད་
ཆོག་པ་ཡིན།

རྒྱ་ནག་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱུ་ཚོགས་སུ་ཞུགས་ཚུལ།

རྒྱ་ནག་གི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱུ་ཚོགས་འཛུགས་མཁན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེའི་སྤྱི་གཞུང་ནི་གོ་མེན་ཏང་གིས་འཛིན་སྐྱོང་འོག་གི་རྒྱ་ནག་གི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་དེ་ཡིན། གོ་གུང་གཉིས་ཀྱི་དབར་ནང་འབྲུག་བྱུང་ནས་གུང་ཁྲན་ཏང་དམར་ཤོག་ཚོགས་པར་རྒྱལ་ཁབ་སྟེ་ཕྱི་མོ་ ༡༩༥༧ ལོར་རྒྱ་ནག་མི་མང་གི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཟེར་བ་གསར་དུ་བཙུགས་པ་དང་ཅང་ཅེ་ཤག་གིས་འགོ་བཙུག་པའི་གོ་མེན་ཏང་གི་སྤྱི་གཞུང་གི་ཉེ་གནས་རྒྱལ་ས་ནན་ཅེན་ནས་ཐེ་མན་དུ་སྤྱོད། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱུ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཁོངས་སུ་རྒྱ་ནག་གི་སྤྲོད་ཆ་འདི་བདག་དབང་སུ་ལ་ཡོད་མེད་ཐད་ཚོད་སྤེལ་བྱ་ཆེར་བྱུང་མཐར་ཕྱི་མོ་ ༡༩༧༡ ལོར་གྱི་ཁྲབ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་མང་མོས་ཐོག་གུང་ཁྲན་ཏང་གིས་འགོ་བཙུག་པའི་རྒྱ་ནག་མི་མང་གི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོ་ཚབ་ནི་ཁྲིམས་མཐུན་དོ་ཚབ་ཉག་ཅིག་ཡིན་པའི་གྲས་ཚོད་ཨང་ ༢༥༥༧ གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ་ཐེ་མན་སྤྱི་གཞུང་གི་ཚོགས་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཕྱིར་བསྐྱེད་ནས་རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་སྤྱི་གཞུང་གི་ཚོགས་མི་དང་ལེན་བྱས། དུས་དེ་ནས་བཟུང་རྒྱ་ནག་གི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱུ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཁྲགས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་གས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་བ་མ་ཟད་བདེ་སྲུང་ལྷན་ཁང་གི་གཏན་འཇགས་ཚོགས་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཡང་རག་ཡོད་པ་ཡིན།

མ་གུམ་འབྲེལ་ཀླུ་ཚྭ་གས་དང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་།

ཁྲིམས་ཀྱི་སྒྲུབ་གཞི།

མ་གུམ་འབྲེལ་ཀླུ་ཚྭ་གས་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ནང་དུ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དར་སྤེལ་དང་འགན་ཁུངས་ཀྱི་ཀླུ་ཚྭ་གས་དཔྱད་གྲགས་གཙོ་བོ་ཞིག་དུ་བརྟེན་ཡོད་ཅིང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཡོངས་ཁྲུབ་གསལ་བསྒྲགས་ UDHR བྱས་པས་ཆེས་ཐོག་མར་ཀླུ་མྱེད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཁོངས་སུ་ཡོངས་གྲགས་ཐོག་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཙུང་འཛིན་ཁག་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཡོངས་ཁྲུབ་གསལ་བསྒྲགས་ཀྱི་ཁར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༥ ལོར་མ་གུམ་འབྲེལ་ཀླུ་ཚྭ་གས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་སྤྱི་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་ཀླུ་མྱེད་ཀྱི་ཁྲིམས་ ICCPR དང་། དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་གཞུག་གི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་ཀླུ་མྱེད་ཀྱི་ཁྲིམས་ ICESCR གཉིས་གསར་དུ་བསྟན་པས་འདི་དག་ལ་ཀླུ་མྱེད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཁྲིམས་འཆར་ international bill of human rights ཞེས་འབོད་པ་ཡིན། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་གསལ་བསྒྲགས་དང་སྤྱི་ཚོངས་དེ་དག་གི་རྒྱུ་རྐྱེས་ལས་གནད་དོན་གྱི་བྲག་དང་འབྲེལ་བའི་ཀླུ་མྱེད་ཀྱི་ཁྲིམས་མང་དག་ཅིག་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད་ལ་ཀླུ་ཁབ་མང་པོའི་ཙུང་འཛིན་སྐོར་གསལ་སྟོན་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཙུང་འཛིན་དང་དོན་སྤྲོད་ལ་ཡོངས་ཁྲུབ་རང་བཞིན་གྱི་དོན་འཛིན་གསལ་པོ་ཐོབ་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

ཀླུ་མྱེད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཁྲིམས་ཡིག་དག་གིས་མི་རྣམས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་གྲུས་བརྩེ་བྱ་བར་སྲིད་གཞུང་གི་དོན་ནས་འཛིན་བྱ་གང་ཡིན་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་འགན་ཁུངས་བྱ་བར་སྲུང་བྱ་གང་ཡིན་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད་པ་ཡིན་ལ་དེ་ལྟར་བྱའི་ཁྲིམས་ཡིག་ལ་མཚན་རྟགས་བཀོད་དེ་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱས་པ་ཡིན་ཆེ་ཁྲིམས་ཡིག་དེ་དག་གི་དགོངས་དོན་རྩིས་བཞིན་ཀླུ་ཁྲིམས་སུ་བསྟུག་ནས་ཚུལ་བཞིན་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།

UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆེས་མཐོའི་སྤྱི་བྱུང་ལས་ཁུངས། OHCHR

འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆེས་མཐོའི་སྤྱི་བྱུང་ལས་ཁུངས་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་འགན་སྲུང་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་ལག་བསྟར་དོན་འབྱོར་བྱེད་མཁན་གྱི་དྲུང་ཆེད་ལས་ཁུངས་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན།

འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆེས་མཐོའི་སྤྱི་བྱུང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་འགན།

ལས་ཁུངས་འདི་ཡི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚན་ཁག་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་ལག་བསྟར་ཡོང་ཐབས་སུ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེད་དང་ཆེད་ལས་ཞབས་ཞུ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་འགྱུར་སྤྱོད་ཀྱི་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེ་ཉིད་ཀྱི་ལས་ཁུངས་མ་ལག་དབར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ཚགས་ཚུད་ཡོང་ཐབས་དང་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་སྤྱིད་གཞུང་དང་གཞུང་འབྲེལ་དང་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚོགས་སྡེ་ཁག་ལ་འབྲེལ་ལམ་བཙུགས་ཏེ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་གསལ་འདོན་བྱ་རྒྱུ་དང་དེ་དག་གིས་ཕུལ་བའི་སྒྲུལ་འདེབས་དང་བསམ་ཚུལ་རྣམས་ལ་བདག་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ་སྒྲུགས་ཡིན།

འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་འགན་སྲུང་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ བརྒྱུད་རིམ།

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་འག་ཏུ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་འགན་སྲུང་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་མི་འདྲ་བ་མང་དག་ཅིག་ཡོད་པ་ནམས་སྡེ་ཆ་ཆེ་ཁག་གཉིས་སུ་དབྱེ་
འོས། དེ་གཉིས་ནི་སྤྱི་ཆེངས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ Treaty-based Body དང་
བཅའ་ཁྲིམས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ Charter-based Body བཅས་ཡིན། སྤྱི་
ཆེངས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེངས་
ནམས་ཀྱི་ནང་དོན་ནམས་ཆེངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལག་བསྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་ཚུགས་
ལ་ཉྩ་རྟོག་ཆེད་དུ་བཅུགས་པའི་རང་དབང་ལྡན་པའི་ཆོགས་ཆུང་དག་ལ་གོ་བ་ཡིན། བཅའ་
ཁྲིམས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྟན་
དོན་ལྟར་བཅུགས་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྟན་ཁང་དང་། དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ།
ཡོངས་ཁྲུབ་ཤིང་འཁོར་ཞིབ་བཤེར། རང་དབང་ལྡན་པའི་རྟོག་ཞིབ་པ་ནམས་པ་བཅས་ལ་གོ་
བ་ཡིན།

བཅའ་ཁྲིམས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ཁག Charter-based Mechanisms

དང་པོ། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྷན་ཁང་། Human Rights Council

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྷན་ཁང་ནི་སྤྱི་ལོ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ཞེས་པའི་ཚབ་ཏུ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༥ ལོར་བཙུགས་ཤིང་ཚོགས་མི་རྒྱལ་ཁབ་ ༤༧
ལས་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་རང་བཞིན་ལྷན་པའི་ལྷན་ཁང་ཞིག་ཡིན། འདི་ནི་དེ་ཀྱི་ལས་འགན་གཙོ་
བོ་ནི་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དར་སྤེལ་དང་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ཚུགས་
ལ་གཙོ་འགན་ལེན་རྒྱ་དང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་རྒྱ་རྒྱ་ལོ་ཐོབ་ཐང་པའི་གནད་དོན་གསལ་
འདོན་བྱས་ཏེ་དེ་དག་སེལ་ཐབས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་སྒྲུབ་འདེབས་བྱ་རྒྱ་སྤེལ་ཡིན།

ལྷན་ཁང་འདི་ལ་ཚོགས་མི་རྒྱལ་ཁབ་ ༤༧ ཡོད་ཅིང་དེ་དག་ནི་ལོ་གསུམ་རེའི་མཚམས་ནས་
མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩༩ བོས་ཕྱི་ཁྱབ་ལྷན་ཚོགས་སུ་
གསང་བའི་འོས་ཤོག་འཕངས་ཏེ་འདེམས་དགོས་པ་ཡིན། ཚོགས་མི་འདེམས་སྐབས་ཨ་རྒྱ་རི་
ཀའི་སྤྱི་ཚེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩ དང་ཨེ་ཤི་ཡའི་མངའ་སྲུང་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩ ལེ་འེ་ན་
མི་རི་ཀའི་མངའ་སྲུང་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ ༤ ཡུ་རོ་བ་ཤར་མ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ ༥ ཡུ་རོ་བ་རྒྱ་བ་ནས་

རྒྱལ་ཁབ་ ༡ བཅས་མངའ་ཁོངས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ལམ་ནས་འདེམས་དགོས་པ་ཡིན།

ལྷན་ཁང་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྡེ་གནས་སུ་དེ་མིའི་ཤོང་ཁྱེར་འེ་ནི་མ་རུ་ཡོད་ཅིང་མོ་སྐྱེས་ཚེ་གསུང་བུ་
 ཐོངས་གསུམ་ཚོགས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཉིད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱུང་ཁོངས་འོག་ཡོད་སྐབས་ཤེས་འཁོར་
 ཞིབ་བཤེར་ཞེས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འཐུས་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མའི་འགྲོ་བ་མིའི་
 ཐོབ་ཐང་གི་གནས་བབ་དང་ལས་དོན་སྐོར་ལ་ཤེས་མོས་བཞེན་ཞིབ་བཤེར་བྱ་རྒྱུའི་ལམ་
 ལུགས་ཤིག་བརྒྱགས་ཡོད་ཅིང་ལྷན་ཁང་གི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཚན་ཁག་དང་ཚོགས་སྡེར་སྐོར་གསུང་གི་ཞུ་
 གཏུག་གི་བརྒྱུད་ལམ་སྐོར་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད། ལྷན་ཁང་འདིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་
 ཚོགས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་སྒྲན་སྒྲོན་པ་དང་རང་དབང་ལྷན་པའི་ཆེད་མཁས་པ། ལས་དོན་ཚན་
 ཁག་སྐོར་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་འགན་སྲུང་བྱེད་མཁན་གྱི་སྡེ་ཁག་ཆོད་མཉམ་ལས་བྱེད་
 ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་ཐང་ལ་ལྷན་ཁང་གི་མཉམ་འཇུག་ས་པ་ནས་བཟུང་ད་བར་
དུ་རྒྱ་ནག་ནི་ཨེ་ཤི་ཡའི་མངའ་སྡེ་ས་ཀྱི་ས་མིག་ ༡༩ ཡོད་པའི་ནང་དུ་བརྒྱུན་མར་ལྷན་ཁང་
གི་ཚོགས་མིར་བདམས་ཐོན་བྱུང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལྷུ་ཁབ་ ༡༩༧ ཡིས་རྒྱ་ནག་ལ་རྒྱལ་
རྒྱུར་གྱི་འོས་ཤོག་འཕངས་ཏེ་བེད་སྤྱོད་བཞིན་པར་འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་ཐང་ལ་ལྷན་ཁང་གི་ཚོགས་མིར་
བདམས་ཐོན་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་ནི་སྐབས་སྔོན་མ་ ༢༠༡༩ ལོ་དང་བསྟུན་ན་རྒྱལ་ཁབ་
༩༡ ཅམ་གྱི་རྒྱལ་རྒྱུར་ཁྱེད་དུ་སྤང་ཡོད་ཅིང་རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་ཐང་
ལྷན་ཁང་ལ་ཞུགས་རྒྱུའི་རྒྱལ་རྒྱུར་འོས་གྲངས་ཁྱེད་ཤོས་དེ་ཆགས་ཡོད་པ་ཡིན།

གཉིས་པ། ཡོངས་ཁྲབ་རེས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར།

Universal Periodic Review

ཡོངས་ཁྲབ་རེས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར་ཞེས་པ་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་
ཐང་ལྷན་ཁང་གིས་གསར་གཏོད་བྱས་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་ཐང་འགན་སྐྱོང་ཕྱིན་ཐབས་ཀྱི་
བརྒྱུད་ལམ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཡོངས་ཁྲབ་རེས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར་གྱི་ལས་དོན་ཚན་ཁག་
གིས་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཐམས་ཅད་ལ་ལྷ་སྟངས་གཅིག་མཚུངས་སུ་འཛིན་པའི་ཆ་དོན་
གཞི་རྩར་བཞག་སྟེ་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༧༩ ཚང་མའི་འགྲོ་
བ་མིའི་སྡེ་ཐང་གི་གནས་བབ་དང་ལས་དོན་སྒྲུབ་ལ་རེས་མོས་བཞིན་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་
གི་ཡོད་ཅིང་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོས་ཀྱང་ལས་དོན་ཚན་ཁག་ལ་འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་ཐང་འགན་སྐྱོང་
ཕྱིན་ཐབས་ཀྱི་རང་རང་གི་ལས་དོན་དང་གནས་བབ་ཐད་དོ་སྦྱོར་དང་ལན་འདེབས་གསལ་
བཤད་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།

འཇམ་འཛོམས་ཁྱེད་པེད་པ་འཇམ་འཛོམས་ཀྱི་ལྔ་ལྔ་ལྟེན་པ་

ཆེད་སྒྲིག་གཞི་རྒྱུ་ལྟར་

ཞིབ་བཞེས་ཀྱི་

ལས་དོན་ཆོད་ལྟར་གྱི་

འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་

དུས་དུམ་

1. ཞིབ་པཤེར་བྱ་སའི་རྒྱལ་ཁབ་དེས་རང་གི་རྒྱལ་ཁོངས་སུ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་འགན་
 གུང་རིམ་བྱས་ཡོད་མེད་ཐད་ལ་བརྟན་པའི་ “རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྟན་མོ་” ཞེས་པའི་
 བཤེར་གི་གནས་ཚུལ་དང་།
2. མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་རང་དབང་ལྡན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཆེད་མཁས་
 པ་རྣམས་དང་ལས་དོན་ཚན་ཁག་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེངས་ཁག་དང་འབྲེལ་པའི་ཚོགས་ཚུང་
 རྣམས་པ་བཅས་ཀྱི་སྟན་མོ་སྐོས་གསུལ་གྲོག་པའི་གནས་ཚུལ།

3. རྒྱལ་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཚོགས་སྡེ་ཁག་དང་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་
ཚོགས་པ་བཅས་ཀྱིས་བརྟན་པའི་གནས་ཚུལ་སྟགས་ལ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

གོང་གསལ་ཡིག་ཆ་དག་གི་སྐོར་ལ་ཚོགས་མི་རྒྱལ་ཁབ་ ༤༧ ཡོད་པའི་རེས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར་
ལས་དོན་རྩ་ཁག་གི་སྤངས་ལ་ “Troikas” ཞེས་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་སྟན་སྟོན་པའི་རྩ་བར་
བསྐྱོས་ཏེ་དེ་དག་གིས་ཞིབ་བཤེར་གྱི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ཁྲུང་གི་ཡོད་ཅིང་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་
ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མ་ཞིབ་བཤེར་གྱི་གྲོས་སྤྲོང་ལ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་ཚོགས་པ་ཡིན་
ལ་མཆན་འགོད་པ་དང་དྲི་བ་འདྲི་བ། སྒྲུལ་འདེབས་བྱེད་པ་སྟགས་ཚོགས་པ་ཡིན།

རྒྱ་ནག་དང་ཡོངས་ཁྲུབ་རེས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར།

ཡོངས་ཁྲུབ་རེས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར་ལ་མཉམ་ཞུགས་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་
ཆང་མ་མཉམ་ཞུགས་དགོས་པར་བརྟེན་རྒྱ་ནག་ལའང་ཞིབ་བཤེར་ཐོངས་གསུམ་བྱས་ཟིན།
ཡོངས་ཁྲུབ་རེས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར་གྱི་འཁོར་ཐོངས་གསུམ་པ་བརྒྱུད་དེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལོའི་

ཟླ་ ༡༡ པའི་ཚེས་ ༠༩ ཉིན་རྒྱ་ནག་ལ་ཞིབ་བཤེར་ཐངས་གསུམ་པ་དེ་བྱས་ཡོད་ཅིང་རྒྱལ་
ཁབ་ ༡༥༠ ཡི་སྐྱེ་ཆབ་མཉམ་ཞུགས་བྱས་ཏེ་རྒྱ་ནག་གི་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་ཡར་རྒྱས་
གཏོང་ཐབས་ལ་དམིགས་པའི་སྐྱེལ་འདེབས་གངས་ ༣༩༩ བྱང་བའི་ནང་ནས་གངས་ ༢༤༩
ལ་རྒྱ་ནག་གིས་ངོས་ལེན་བྱས་ཡོད་ཅིང་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ལན་འདེབས་སྟན་མོའི་དུས་
བཀག་གྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལོར་འཁེལ་ཡོད།

རེས་འཁོར་གསུམ་པའི་སྐྱབས་སུ་བྱུང་བྱོགས་མང་གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོས་རྒྱ་ནག་ལ་སྤྱི་
དམངས་དང་ཆབ་མིང་གི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་དགོས་
པ་དང་བོད་དང་ཡུ་གུར་གཉིས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཐབས་དང་འབྲེལ་
བའི་སྐྱེལ་འདེབས་བྱས་པ་པལ་ཆེ་བར་རྒྱ་ནག་གིས་ངོས་ལེན་བྱས་མེད་ནའང་འཇར་མན་
དང་ཕྱེ་རན་སི། ལུད་སི་སོགས་ཀྱིས་བོད་དང་ཡུ་གུར་སོགས་ལ་ཆོས་དད་རང་མོས་ཀྱི་ཐོབ་
ཐང་དགོས་པ་དང་ཁོར་ཡུག་སྤངས་སྐྱོབ་དགོས་པ། བོད་རི་ལོན་གྱིས་བོད་རྒྱལ་འབྲེལ་མོལ་བསྐྱར་
མཐུད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱེལ་འདེབས་ལ་རྒྱ་ནག་གིས་ངོས་ལེན་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

གསུམ་པ། དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ། Special Procedures

དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ་ཞེས་པ་ནི་རང་དབང་ལྡན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆེད་
མཁས་པ་ནམ་པས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་སྟན་ཐོ་འདོན་པ་དང་། ལམ་སྟན་བྱེད་པའི་
བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ལ་གོ་བ་ཡིན། བརྒྱུད་རིམ་འདིའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་སྤྱི་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད།
དཔལ་འབྱོར། རིག་གཞུང་། སྤྱི་ཚོགས་སྐོར་དང་འབྲེལ་བའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆ་
ཆོད་འདུས་ཡོད། དེ་དག་གི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི་གནད་དོན་གྱི་བྲག་གམ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྲག་
ཏུ་བཀར་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་སྟན་ཐོ་འདོན་སྤེལ་བྱ་རྒྱུ་དང་། ལམ་སྟན་བྱ་རྒྱུ་
སྐོར་ཡིན་པ་རེད། དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ་ཞེས་པའི་ནང་དུ་ད་ལྟའི་ཆར་གནད་དོན་གྱི་
བྲག་ལ་དམིགས་པའི་འགན་ཁུར་ཅེ་ཆོན་thematic mandate ༥༥ དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྲག་
ལ་དམིགས་པའི་འགན་ཁུར་ཅེ་ཆོན་country specific mandate ༡༩ ཡོད།

འདི་ནམས་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་དམིགས་བསལ་སྟན་སྐོར་པ་ special rapporteur
དང་རང་དབང་ལྡན་པའི་ཆེད་མཁས་པ་ independent expert ཚོགས་མི་ལྷ་ལས་
གྲུབ་པའི་ལས་དོན་ཆོན་ཁག་ working group བཅས་ལ་གོ་བ་ཡིན། འདི་ནམས་མཉམ་

འབྲེལ་ཀླུལ་ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་ལྷན་ཁང་གིས་འདེམས་བྱས་ཏེ་བསྐྱོད་པ་ཡིན་པ་དང་ཀླུལ་ཚོགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་མིན་པས་སྤྱོད་གས་སོགས་ཀྱི་ཁེ་སན་གང་ཡང་མེད་པར་གང་ཟག་སྒྲེར་གྱི་རོམ་ཐང་ནས་ལས་དོན་སྐྱབ་བཞིན་ཡོད།

དམིགས་བསལ་བརྒྱད་རིམ་གྱི་ལས་འགན་གཙུག་པོ།

དམིགས་བསལ་བརྒྱད་རིམ་གྱིས་ལས་འགན་གཙུག་པོ་ཁག་གཤམ་གསལ།

༡) ཀླུལ་ནང་ལྷ་སྐོར། Country Visit

དམིགས་བསལ་བརྒྱད་རིམ་གྱི་འགན་ཁུར་མི་སྣ་ mandate holder རྣམས་ཚོགས་ཞུགས་ཀླུལ་ཁབ་སོ་སོར་དངོས་སུ་བརྒྱུད་དེ་ཀླུལ་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཅི་རིགས་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པ་དང་འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་ལྷན་ཁང་དུ་སྐྱོན་ཐོ་འབུལ་དགོས་པ་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ བར་ཀླུལ་ཁབ་ ༡༢༤ གིས་སོ་སོའི་ཀླུལ་ཁབ་དུ་རྟོག་ཞིབ་ཆེད་དམིགས་བསལ་བརྒྱད་རིམ་གྱི་འགན་ཁུར་མི་སྣར་དུས་ངེས་མེད་དུ་ཡོང་ཆོག་པའི་གནད་ལྟེ་ standing invitation བྱས་ཡོད་པ་རེད།

༢) འབྲེལ་ཟུང་འབྲུགས་ལ། Communications

དམིགས་བསལ་བརྒྱད་རིམ་གྱི་ལས་ནས་རང་དབང་ལྷན་པའི་ཆེད་མཁས་པ་འཕམ་དམིགས་བསལ་སྐྱོན་སྐྱོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀླུལ་ཁབ་སོ་སོའི་སྲིད་གཞུང་ཁག་ལ་གནད་དོན་བྱུང་བའི་ཐོག་དུ་དྲོགས་འདྲི་བྱེད་པ་དང་གནས་སྐྱབས་ཡར་རྒྱས་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་རེ་སྐུལ་འདོན་པ་མ་ཟད་ཁྲིམས་ཡིག་དང་སྲིད་ཁྲིམས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ལ་གསལ་འདེབས་དགོས་པའི་ཞུ་ཡིག་འབུལ་བ་དང་། ལམ་སྟོན་དང་སྐུལ་འདེབས་སོགས་བྱེད་པ་ཡིན། བརྒྱད་རིམ་འདི་ནས་ད་བར་བོད་ནང་གི་བཙོན་པ་དང་བཙན་དབང་འོག་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་སྐྱར་བའི་བོད་མི་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གི་གནས་བབ་གསལ་རྟོགས་ཐུབ་པར་ཕན་ཐོགས་བྱུང་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཁོང་ཚོའི་གནད་དོན་ཐང་ཀྱ་ནག་གཞུང་གིས་ལན་འདེབས་དང་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས་འཁེལ་ཡོད་ཅིང་གཞོན་སྐྱེས་ཀྱང་མི་དམན་པ་ཐེབས་ཡོད།

ཏ) ལས་འགན་གཞན།

དེ་བཞིན་དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ་གྱིས་དུས་ལྡར་ཆེད་དོན་སྟུན་ཐོ་འདོན་པ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་ཁང་སྐོར་གྱི་ཆོད་གཞི་དང་ལམ་སྟོན་གཏན་འཁེབས་བྱེད་པ། ཆོད་ལས་མཁས་པའི་བཞུགས་སོལ་བཟོ་སྒྲིང་གཙུག་ལྷན་གྱི་འགན་ཁུར་གཏོགས་ཆེན་ཐོག་དུ་བཟོ་སྒྲིང་གཙུག་ལྷན་གྱི་འགན་ཁུར་བྱེད་པ། འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་ཁང་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྐོར་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་དུ་གོ་རྟགས་སྤེལ་བ་སོགས་ཀྱི་ལས་དོན་སྤེལ་བཞིན་ཡོད།

ཟུ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་ནང་དུ་གནད་དོན་གྱི་བྲག་ལ་དམིགས་པའི་འགན་ཁུར་གྱི་ཆོན་ ༥༥ དང་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་བྲག་ལ་དམིགས་པའི་འགན་ཁུར་གྱི་ཆོན་ ༡༩ ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་གྱི་བྲག་ལ་དམིགས་པའི་གྱི་ཆོན་ཆོད་ནང་དུ་ཟུ་ནག་ཚུད་མེད་ཀྱང་གནད་དོན་གྱི་བྲག་ལ་དམིགས་པའི་གྱི་ཆོན་ཆོད་ནང་དུ་ཚོགས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོད་མ་ཚུད་ཡོད། འདས་པའི་ལོ་བཅུ་ཡི་ནང་དུ་ཁ་ཟས་ཀྱི་སྐོར་ཐང་སྐོར་གྱི་དམིགས་བསལ་སྟུན་སྟོན་པ་དང་། (༢༠༡༧)

བུད་མེད་དབྱེ་འབྲེད་སྐོར་གྱི་ལས་དོན་ཆོན་ཁག (༢༠༡༥) རྒྱལ་སྤྱིའི་བུ་ལོན་གྱི་གཞོན་ལྷན་སོགས་སྤྱི་དཔལ་རིག་གསུམ་གྱི་སྐོར་ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོད་མཁས་མི་སྤྱི། (༢༠༡༥) དབུལ་སྐོང་ས་ཉམ་ཐག་དང་འགྲོ་བ་མིའི་སྡེ་ཁང་སྐོར་གྱི་དམིགས་བསལ་སྟུན་སྟོན་པ་བཅས་ཟུ་ནག་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱ་བར་ཆོད་བཅར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། (༢༠༡༥)

བོད་ནང་དུ་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཤོས་འཕྲད་སའི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་རྟོག་ཞིབ་ཆོན་པ་སྟེ་གང་བྱུང་འཇུག་བྱུང་དང་མཐར་གཙོད་སྐོར་གྱི་ལས་དོན་ཆོན་ཁག་དང་ཆོས་དད་རང་དབང་དང་སྤྱི་བཟོད་རང་དབང་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བསལ་སྟུན་སྟོན་པ་སོགས་ལ་ཟུ་ནག་གཞུང་གིས་རྟོག་ཞིབ་དུ་བཅར་ཆོག་པའི་ཆོག་མཆན་སྤྲད་མེད། འོན་ཀྱང་། དེ་ལྟ་ཆོག་མཆན་སྐོར་ཟིན་པའི་རྟོག་ཞིབ་ཏུ་ཁག་གཞན་དག་བརྒྱུད་ནས་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གསལ་འདོན་སྤེལ་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༡ ལོའི་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྒྲར་གྱི་དམིགས་བསལ་སྟན་ཆུན་པའི་སྟན་ཐོའི་ནང་
དུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོ་ནས་བཟུང་ཆུ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ནང་དུ་འབྱོག་པ་གནས་སྤོའི་
སྤིང་རྩས་ལག་བསྟར་བྱས་པ་དེས་བོད་མི་ཚོའི་རང་སྤྱོད་འཕེལ་བའི་སྒོལ་ཆུན་གྱི་འཆོ་ཐབས་
བསྐྲག་ནས་ཁ་ཟས་ལ་དཀའ་ངལ་གསར་པ་ཞིག་འཕྲད་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པར་བརྟེན་ཆུ་ནག་
གཞུང་གིས་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེང་ས་ལ་འགན་སྲུང་བྱས་ཐོག་བོད་
མི་ཚོ་འདྲོད་མོས་མེད་བཞིན་དུ་རང་གི་སྒོལ་ཆུན་གྱི་འཆོ་ཐབས་དང་ཁ་བྲལ་གཏོང་བའི་
སྤིང་རྩས་འཕྲལ་དུ་མཚམས་འདྲིལ་ཡོང་ཐབས་ལ་འབད་དགོས་པའི་སྒྲུལ་འདེབས་བྱས་ཡོད།
རྟོག་ཞིབ་དུ་ཁག་གཞན་པ་ཚོས་ཀྱང་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་སྤེང་
སྤོང་བྱས་འདུག།

བཞི་པ། རང་དབང་ལྡན་པའི་ཞིབ་དཔྱད་ཚན་ཁག

Independent Investigation

རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚགས་ཁྲོད་དུ་འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཐོབ་ཐང་ལ་རྟོག་རྩལ་ཚབས་ཆེན་ཐེབས་པའི་གནས་
ཚུལ་དང་མི་ཚོས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བྲིམས་ཡིག་ལ་ཆིས་མེད་རྟོག་རྩལ་ཐེབས་པའི་གནད་དོན་
འབྱུང་སྐབས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚགས་བདེ་སྲུང་ལྷན་ཁང་དང་སྤྱི་བྱུང་ལྷན་ཚགས། འགྲོ་
བ་མེད་ཐོབ་ཐང་ལྷན་ཁང་། དམིགས་བསལ་བརྒྱད་རིམ་སྤྲེལ་གྱི་དོན་ནས་འཕྲལ་དུ་ཞིབ་
དཔྱད་ཚན་ཁག་བཙུགས་ཏེ་རྒྱ་གྲགས་གནས་ཚུལ་དེའི་བརྒྱད་རིམ་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་གྱི་
ཡོད་པ་རེད།

སྤྱི་ཆེངས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་ལམ།

Treaty-based Mechanisms

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་བྱུང་ཁྱད་སྟེན་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་འགན་སྦྱང་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཆེ་ལག་གཉིས་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གཅིག་ནི་སྤྱི་ཆེངས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན།

བརྒྱུད་རིམ་འདི་ནི་སྤྱི་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེངས་དང་། སྤྱི་དཔལ་རིག་གསུམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེངས་གཉིས་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེངས་ཆེ་ལག་བདུན་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལག་བསྟར་འགན་སྦྱང་ཡོད་པར་ལྷན་དུ་ཆེད་བཅུགས་པའི་རང་དབང་ལྡན་པའི་ཚོགས་ཚུང་དག་ལ་གོ་ཞིང་། སྤྱི་ཆེངས་རེ་རེ་ལ་ལག་བསྟར་ཚོགས་ཚུང་རེ་བཅུགས་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་ཆེངས་དོན་ཚན་ལག་ treaty bodies ཟེར་བ་ཡིན།

ཆིངས་དོན་ཆོན་ཁག་ Treaty Bodies

ཆིངས་དོན་ཚན་ཁག་ནམས་ཀྱི་ཆིང་མཁས་མི་སྣས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་དག་ནི་སྤྱི་ཆིངས་སོ་སོར་མཚན་རྟགས་བཀོད་ཅིང་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱས་ཟིན་པའི་ཆིངས་གནས་ཀླུལ་ཁབ་ཆོས་འོས་བསྐྱའི་ལམ་ནས་བདམས་པ་ཡིན། དེ་དག་གི་དུས་ཡུན་ལོ་བཞི་དང་བསྟར་འདེམ་ཡང་བྱེད་ཆོག་པ་ཡིན།

ཆིངས་དོན་ཆོན་ཁག་གི་ལས་འགན།

རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆིངས་སོ་སའི་རོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བའི་ཆ་ནས་ཆིངས་དོན་ཚན་ཁག་
 རྣམས་ལ་འདྲ་ལས་འགན་མི་འདྲ་བ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་ཁྱུར་གྱི་
 ལས་འགན་ཁག་ཅིག་ཡོད་པ་ནི་གསལ་གསལ།

- ལྷ་མིང་ས་ལག་བརྟན་ཁས་ལེན་བྱེད་མཁན་གྱི་མིང་ས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཚོའི་སྐད་

ཐོར་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པ་དང་།

- མི་སྒྲེར་གྱི་ཞུ་གཏུག་ལ་ངོས་ལེན་བྱེད་པ།
- གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་པ་སོགས་ཀྱི་སྟན་ཐོ་སྤུལ་བར་ཡིད་འཛིག་བྱེད་པ།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཚོར་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པ།
- རྒྱུ་ཆིངས་ཀྱི་གནད་དོན་གསེད་བརྒྱལ་དང་འབྲེལ་བཤད་བྱེད་པ།
- ཆིངས་དོན་ཚན་ཁག་གི་ལོ་འཁོར་ཚོགས་ཆེན་ལ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་པ་སོགས་ཡིན།

རང་དབང་ལྡན་པའི་ཆེད་མཁས་པ་ ༡༥ ལས་བྱུང་པའི་ཆོགས་ཚུང་འདི་ནི་མཉམ་འབྲེལ་
 རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “རིགས་རྩས་དབྱེ་འབྱེད་
 གྱི་ནང་པ་མཐའ་དག་གཏན་འགོག་བྱ་བའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ས” གྱི་ནང་དོན་རྣམས་ཆེད་ས་
 གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལག་བསྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་ཚུགས་ལ་ལྟ་རྟོག་ཆེད་དུ་བཙུགས་པ་ཞིག་
 ཡིན།

41

ཐོ་རེ་རེ་བཞིན་ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་བསྡེམས་ཞིབ་དཔྱད་ Concluding Ob-
servations ཅེས་པ་བརྒྱད་ནས་ཆིངས་གནས་ཀྱི་ཁབ་གང་དེས་ཡིད་འཛིག་བྱ་དགོས་
སའི་ཆ་གསལ་འདོན་དང་ལམ་སྟོན་སྒྲུལ་འདེབས་སྒྲུལ་བྱེད་པ་ཡིན། ཚོགས་ཚུང་འདི་ཉིད་
ལ་རེར་སྤངས་མི་ངེ་ནི་མ་ཏུ་ཐེངས་གསུམ་རེར་ཚོགས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན།

སྟོན་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཁར་ཚོགས་ཚུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་རྣམས་ཀྱང་སྤེལ་
བཞིན་ཡོད།

- རིགས་རྩས་དེའི་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གྱི་འབྱུང་གཞི་ཅན་གཙོད་བྱས་
ཏེ་སྟོན་ཚུད་ནས་དེ་རིགས་འགོག་ཐབས་ཀྱི་སྟོན་བརྗོད་གཏོང་བ།
- ཆིངས་གནས་ཀྱི་ཁབ་པན་ཚུན་དབར་གྱི་ཁྱུ་གཏུག་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ།
- མི་སྡེར་གྱི་ཁྱུ་གཏུག་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ།
- འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བཀོལ་དང་འབྲེལ་བཞེད་བྱེད་པ་སྒྲུལ་ཡིན།

ཀྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

ཀྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོར་རིགས་རྩས་དེའི་འབྲེལ་གཏན་འགོག་གི་ཀྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་
ཆིངས་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད། ད་བར་རིགས་རྩས་དེའི་འབྲེལ་གཏན་འགོག་
ཚོགས་ཚུང་གིས་སྤྱི་ཆིངས་ལག་བསྟར་ཐད་ཀྱ་ནག་ལ་ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་དྲུག་བྱས་ཟིན།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོར་ཚོགས་ཚུང་གིས་ཀྱ་ནག་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱས་པའི་མཐའ་བསྡེམས་ཞིབ་
དཔྱད་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་ཀྱ་ནག་གི་ཡུལ་ཁྲིམས་སུ་རིགས་རྩས་དེའི་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པ་མཐའ་
དག་གཏན་འགོག་བྱེད་པའི་ཀྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་དོན་ཚན་དང་པོའི་ནང་དོན་ལྟར་
རིགས་རྩས་དེའི་འབྲེལ་ཅེས་པའི་གོ་དོན་གསལ་ཁ་བཏོན་མེད་པ་དང་དེའི་འབྲེལ་འགོག་
པའི་ཁྲིམས་ཡིག་ལྷན་ལྷན་ཞིག་གཏན་འབེབས་ཐུབ་མེད་པ་མ་ཟད་ཀྱ་ནག་གི་ཡུལ་ཁྲིམས་
ནང་དུ་རིགས་རྩས་དེའི་འབྲེལ་བྱེད་པ་ནི་ནག་ཉེས་ཤིག་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་ཡང་གསལ་པོ་
ཞིག་བྱེད་ཐུབ་མེད་པའི་དོགས་སྲིད་བྱས་ཡོད།

དེ་བཞིན་ཐོད་མི་ཚོ་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀར་འགྲོ་སྐྱོད་བྱེད་པར་ཚད་བཀག་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་
ཁྲིམས་དང་སྤྱིད་རྒྱུ། ལག་ལེན་སྐོར་སྤྱོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་རྒྱ་མིའི་སྐད་ཡིག་ལྟར་གདན་
སྤོང་མེད་པ་དང་ཐོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་སྤོང་ཐང་དོན་གཉེར་བྱེད་མཁན་ཚོར་ཉེས་ཆད་གཏོང་
གི་ཡོད་པ་སྐོར་གྱི་གནད་དོན་འཁོད་འདུག ཆོགས་རྒྱུད་གིས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཡུ་གུར་
དང་ཐོད་མི་ཚོའི་སྤྱི་ཏུ་ཅང་སྤྱོད་ཆེ་བའི་དོན་དག་གསལ་ཁ་མེད་པའི་ཉེས་མིང་འཛིགས་
སྒྲུལ་རིང་ལུགས་པ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཁ་བྲལ་བ་ཟེར་བ་སྐོར་གྱི་གོ་དོན་ལ་གསལ་ཁ་འདོན་
དགོས་པ་དང་། སྤྱི་ཆེད་ཀྱི་དགོངས་དོན་དང་འཆམ་པའི་ཡུལ་ཁྲིམས་དང་སྤྱིད་རྒྱུ་གཏན་
འབེབས་བྱས་ཏེ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཚོར་སྐད་ཡིག་དང་ཤེས་ཡོན། དྲང་བདེན་གྱི་ཁྲིམས་
བཤེར་སྐོར་གྱི་སྐད་ནས་དབྱེ་འབྱེད་མེད་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པའི་སྒྲུལ་འདེབས་བྱས་འདུག

གཉིས་པ། དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཚོགས། རིག་གཞུང་གི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་ ཚོགས་ཆུང་། CECSC

རང་དབང་ལྡན་པའི་ཆེད་མཁས་པ་ ༡༥ ལས་གྲུབ་པའི་ཆོངས་ཆུང་འདི་ནི་མཉམ་འབྲེལ་
རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་
ཚོགས། རིག་གཞུང་གི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆོངས་” གྱི་ནང་དོན་ནམས་ཆོངས་
གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལག་བསྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་ཚུགས་ལ་ལྟ་རྟོག་ཆེད་དུ་བརྩམས་པ་ཞིག་
ཡིན། སྤྱི་ཆོངས་འདི་ཉིད་ལ་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱེད་མཁན་གྱི་ཆོངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་
༡༧ ཡོད་པ་ཆོང་མས་ལོ་ལྔ་ལྔའི་མཆོམས་ནས་རང་རང་གི་རྒྱལ་ནང་དུ་སྤྱི་ཆོངས་གྱི་ནང་
དོན་ལག་བསྟར་བྱེད་ཚུགས་ཀྱི་ཐང་ནས་ཚོགས་ཆུང་ལ་དུས་ལྡར་སྟན་ཐོ་འབུལ་དགོས།
ཚོགས་ཆུང་གིས་སྟན་ཐོ་རེ་རེ་བཞིན་ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་བཞོན་ཞིབ་དཔྱད་ཅེས་
པ་བརྒྱུད་ནས་ཆོངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་གང་དེའི་ཡིད་འཛིག་བྱ་དགོས་སའི་ཆ་གསལ་འདོན་

དང་ལམ་སྟོན་སྒྲུལ་འདེབས་སྐོར་གྱི་ཕ་ཡིན།

སྟོན་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་གྱི་ཕ་ཡི་ཁར་ཆོགས་ཚུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་ནམས་ཀྱང་སྒྲེལ་བཞིན་ཡོད།

- སྤྱི་ཆིངས་ནང་འཁོད་པའི་རང་གི་ཐོབ་ཐང་རྟོག་རྩལ་ཐེབས་པར་དོགས་པའི་མི་སྒྲེར་གྱི་ཞུ་གཏུག་ལ་བདག་སྟོན་གྱི་ཕ་ཡི་དང་།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་པན་ཚུན་དབར་གྱི་ཞུ་གཏུག་ལ་བདག་སྟོན་གྱི་ཕ་ཡི་དང་།
- དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཆོགས་།། རིག་གཞུང་སྐོར་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོབ་ཐང་རྟོག་རྩལ་ཐེབས་ཐོབ་པའི་གནད་དོན་ལ་ཞིབ་དཔྱད་གྱི་ཕ་ཡི་དང་།
- འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་གཞི་བཟོ་དང་འབྲེལ་བཞུགས་གྱི་ཕ་ཡི་སྐོར་གྱི་ཕ་ཡི་དང་།

རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ལོར་དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཆོགས་།། རིག་གཞུང་གི་ཐོབ་ཐང་རྟོག་རྩལ་སྤྱི་ཆིངས་ལ་ལག་བརྟུར་ཁས་ལེན་བྱས་པར་བརྟེན་ཆོགས་ཚུང་གི་རོས་ནས་སྤྱི་ཆིངས་ལག་བརྟུར་གྱི་ཕ་ཡི་སྐོར་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཕ་ཡི་འཁོར་ཞིབ་བཤེར་ཐེབས་གཉིས་བྱས་ཟིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལོར་ཕྱི་ལོ་ ༡༢ པའི་ནང་དུ་རྒྱ་ནག་གིས་རོས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར་ཐེབས་གསུམ་པའི་ཆེད་དུ་སྤྱི་ཆིངས་ལག་བརྟུར་གྱི་ཕ་ཡི་སྐོར་གྱི་སྟོན་ཐོ་ལྟར་ཞིབ་དཔྱད་གྱི་ཕ་ཡི་ ༢༠༡༢ ལོར་ཕྱི་ལོ་ ༤ པའི་ནང་ཆོགས་ཚུང་ནས་གནད་དོན་ ༡༡ གི་སྐོར་ལ་གསལ་བཤད་ལན་འདེབས་དགོས་པའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་སྤྲད་འདུག རོས་འཁོར་ཞིབ་བཤེར་ཐེབས་གསུམ་པ་དུང་འགྲོ་བཞིན་པ་ཡིན།

གསུམ་པ། སྤྱི་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོབ་ཐང་གི་ཆོགས་ཚུང་། CCPR

རང་དབང་ལྡན་པའི་ཆེད་མཁས་པ་ ༡༥ ལས་གྲུབ་པའི་ཆོགས་ཚུང་འདི་ནི་མཉམ་འབྲེལ་
ཀླུ་ཆོགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “སྤྱི་དམངས་དང་ཆབ་
སྲིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་ཀླུ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེངས་” ཀྱི་ནང་དོན་ནམས་ཆེངས་གནས་ཀླུ་ཁབ་
ཆོས་ལག་བསྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་ཕྱགས་ལ་ལྟ་རྟོག་ཆེད་དུ་བཅུགས་པ་ཞིག་ཡིན། སྤྱི་ཆེངས་
དེ་ཉིད་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱེད་མཁན་གྱི་ཆེངས་གནས་ཀླུ་ཁབ་ཆོང་མས་རང་གིས་ཀླུ་
ཁོངས་སུ་སྤྱི་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་ཕྱགས་ཐད་ཆོགས་ཚུང་
གིས་དགོས་འདུན་ནམ་རྟོག་ལ་སྟན་ཐོ་འབུལ་དགོས་པ་ཡིན། ཆོགས་ཚུང་གིས་སྟན་ཐོ་རེ་
བཞིན་ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་བསྡེམས་ཞིབ་དཔྱད་ཅེས་པ་བརྒྱད་ནས་ཆེངས་གནས་
ཀླུ་ཁབ་གང་དེས་ཡིད་འཇོག་བྱ་དགོས་སའི་ཆ་གསལ་འདོན་དང་ལམ་སྟོན་སྤུལ་འདེབས་
སྐོར་བྱེད་པ་ཡིན།

སྒྲ་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཁར་ཚོགས་ཚུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་རྣམས་ཀྱང་སྒྲེལ་བཞིན་ཡོད།

- སྤྱི་ཆིངས་ནང་འཁོད་པའི་རང་གི་ཐོབ་ཐང་རྟག་རྩལ་ཐེབས་པར་དོགས་པའི་མི་སྡེར་གྱི་ལྷ་གཏུག་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ་དང་།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་དབར་གྱི་ལྷ་གཏུག་ལ་བདག་སྲོད་བྱེད་པ།
- འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་གསེད་བཀོལ་དང་འབྲེལ་བཞིན་བྱེད་པ།
- སྤྱི་ཆིངས་དེ་ཡི་གདམ་ང་ཅན་གྱི་གྲོས་མཐུན་ཡིག་ཆ་གཉིས་པ་ Second Optional protocol ལྟར་སྒྲོག་ཁྲིམས་གཏན་འགོག་བྱ་ཐབས་ལ་ལུགས་སྒྲོན་བརྒྱག་པ།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོད་རྒྱལ་ཁྲིམས་དང་སྤྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་དུ་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་དང་འགལ་བའི་ཆ་གསལ་འདོན་བྱེད་པ་དང་སྤྱི་ཆིངས་དང་འཇམ་པའི་ཁྲིམས་དང་སྤྱི་ཁྲིམས་གཏན་འཁེབས་བྱ་བར་སྒྲུལ་འདེད་བྱེད་པ་སོགས་ཡིན།

རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོར་སྤྱི་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆིངས་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་ཡོད་ན་ཡང་ད་དུང་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱས་མེད་པར་བརྟེན་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དོན་གཉེར་ཅན་གྱི་ཚོགས་སྐེར་མང་པོས་ལྷ་ཕྱིར་འབོད་སྒྲུལ་ཡང་ཡང་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད་རྒྱ་ནག་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་བབ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་སྐབས་སོགས་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཁག་ཏུ་ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོས་རྒྱ་ནག་ལ་སྤྱི་ཆིངས་དེ་ཉིད་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་འབོད་སྒྲུལ་ཡང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

© རི་མོ་བ་ཁ་གཤེན་གྱི་ལ་ཡག

བཞི་པ། བུད་མེད་ལ་དམན་པར་ལྟ་བའི་དབྱེ་འབྱེད་གཏན་འགོག་ཚོགས་ ཚུང་། CEDAW

བུད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཆེད་མཁས་པ་ ༢༩ ལས་གྲུབ་པའི་ཚོགས་ཚུང་འདི་ཉིད་ནི་མཉམ་འབྲེལ་
རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “བུད་མེད་ལ་དམན་པར་
ལྟ་བའི་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་ནམ་པ་མཐའ་དག་གཏན་འགོག་བྱེད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེང་ས་” ཀྱི་
ནང་དོན་ནམས་ཆེང་ས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཚོས་ལག་བསྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་སྤྲོད་ཀྱི་ལྟ་སྤྱོད་
ཆེད་དུ་བཅུགས་པ་ཞིག་ཡིན། སྤྱི་ཆེང་ས་འདི་ཉིད་ནི་བུད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་
རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེང་ས་གལ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན། སྤྱི་ཆེང་ས་འདི་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱེད་མཁས་ཀྱི་
ཆེང་ས་ཞུགས་རྒྱལ་ཁབ་ཚོས་འཛོལ་བའི་ཆ་ཤས་ཡོད་ཆད་ནས་བུད་མེད་ནམས་ལ་དབྱེ་འབྱེད་
ཀྱི་ནམ་པ་མཐའ་དག་འགོག་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང་ཕོ་མོ་གཉིས་ཀྱིས་ཐོབ་ཐང་དང་རང་དབང་
གཅིག་མཐུངས་ལོངས་སྤྱོད་ཐབས་སྤྱོད་བུད་མེད་ཀྱི་ལུས་སྟོབས་སྤྱོད་སྤྱིད་བྱེད་པར་འགན་
ཁུངས་དགོས་པ་ཡིན།

ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་དུས་ལྟར་ཆོག་ས་ཚུང་ལ་རང་གི་རྒྱལ་ཁོངས་སུ་སྤྱི་ཆིངས་ལག་
བསྟར་བྱེད་ཚུགས་ཀྱི་སྟན་ཐོ་འབྲུལ་དགོས་པ་ཡིན། ཆོག་ས་ཚུང་གིས་སྟན་ཐོ་རེ་རེ་བཞིན་
ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་བསྟོམས་ཞིབ་དབྱད་ཅེས་པ་བརྒྱད་ནས་ཆིངས་གནས་རྒྱལ་
ཁབ་གང་དེས་ཡིད་འཇོག་བྱ་དགོས་སའི་ཆ་གསལ་འདོན་དང་ལམ་སྟོན་སྤུལ་འདེབས་སོགས་
བྱེད་པ་ཡིན།

སྟན་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཁར་ཆོག་ས་ཚུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་ཅམས་ཀྱང་སྤེལ་
བཞིན་ཡོད།

- སྤྱི་ཆིངས་ནང་འཁོད་པའི་རང་གི་ཐོབ་ཐང་རྫོག་རྩལ་ཐེབས་པར་དོགས་པའི་མི་
མཉམ་གྱི་ཞུ་གཏུག་ལ་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་དབར་གྱི་ཞུ་གཏུག་ལ་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པ།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོས་ལེན་ཐོབ་ཆེ་བུད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་རྫོག་རྩལ་
ཐེབས་པའི་རྩ་དྲག་གནས་ཚུལ་དང་། འཆར་གཞི་དང་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་རང་
ནས་བུད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་རྫོག་རྩལ་བཏང་བའི་གནད་དོན་གྱི་རིགས་ལ་ཞིབ་
དབྱེད་བྱེད་པ།
- འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་གཞི་བཞུགས་དང་འབྲེལ་བཟོད་བྱེད་པ།
- ལ་རེར་ནིུ་ཡོག་ཏུ་ཐེངས་གཉིས་རེར་ཆོག་ས་འདུ་ཆོག་ས་ཀྱི་ཡོད་པ་སོགས་ཡིན།

རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བུད་མེད་ལ་དབྱེ་འབྱེད་འགོག་པའི་སྤྱི་ཆིངས་འདི་ཉིད་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠
ལོར་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱས་པར་བརྟེན་ད་བར་ཆོག་ས་ཚུང་གི་ངོས་ནས་སྤྱི་ཆིངས་ལག་
བསྟར་བྱེད་ཚུགས་ཐད་རྒྱ་ནག་ལ་ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་ལྷ་བྱས་ཟིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལོར་ཞིབ་
བཤེར་ཐེངས་དྲུག་པའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་ནག་གིས་སྤྱི་ཆིངས་ལག་བསྟར་བྱེད་ཚུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
སྟན་ཐོ་ཐེངས་དགུ་པ་དེ་ཆོག་ས་ཚུང་ལ་ཕུལ་ཟིན་འདུག་ཅིང་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ ལོར་ཆོག་ས་ཚུང་
གི་ངོས་ཐད་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་དོགས་དྲི་ ༢༢ ཅན་གྱི་ཡིག་ཆ་བཏང་ནས་ད་ལྟའི་ཆར་
ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་དྲུག་པ་དེ་འགོ་བཞུགས་པ་རེད།

ལྷ་པ། མནར་གཅོད་འགོག་པའི་ཚོགས་ཚུང་། CAT

ཆེད་མཁས་ཚོགས་མི་ ༡༠ ལས་གྲུབ་པའི་ཚོགས་ཚུང་འདི་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོར་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “མནར་གཅོད་དང་མི་སྲིད་ལས་འདས་པའི་གདུག་རྩལ་དང་ཉེས་ཆད་སོགས་འགོག་པའི་སྤྱི་ཆེངས་” ཀྱི་ནང་དོན་རྣམས་ཆེངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཚོས་ལག་བརྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་ཕྱོགས་ལ་ལྟ་རྟོག་ཆེད་དུ་བཅུགས་པ་ཞིག་ཡིན། ཆེངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མས་ལོ་བཞི་རེའི་མཚམས་སྤྱི་རང་ཁོངས་སུ་མནར་གཅོད་དང་མི་སྲིད་ལས་འདས་པའི་གདུག་རྩལ་གྱི་བྱ་སྲིད་འགོག་ཐབས་སུ་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆེངས་ལག་བརྟར་བྱས་པའི་སྐོར་ནས་སྟན་ཐོ་འབུལ་དགོས་པ་ཡིན། ཚོགས་ཚུང་གིས་སྟན་ཐོ་རེ་བཞིན་ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་བསྐྱེད་ཞིབ་དབུང་ཅེས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཆེངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་གང་དེས་ཡིད་འཇོག་བྱ་དགོས་སའི་ཆ་གསལ་འདོན་དང་ལམ་སྟོན་སྤུལ་འདེབས་སོགས་བྱེད་པ་ཡིན།

སྟན་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཁར་ཚོགས་ཚུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་ནམས་ཀྱང་སྒེལ་བཞིན་ཡོད།

- སྤྱི་ཆིངས་ནང་འཁོད་པའི་རང་གི་ཐོབ་ཐང་རྟོག་རྩལ་ཐེབས་པར་དོགས་པའི་མི་སྟེར་གྱི་ལྷ་གཏུག་ལ་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་པན་ཚུན་དབར་གྱི་ལྷ་གཏུག་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ།
- འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བཀོལ་དང་འབྲེལ་བརྒྱུད་པ་སོགས་ཡིན།

མནར་གཅོད་འགོག་པའི་ནང་གསེས་ཚོགས་ཚུང་།

ཆོད་མཁས་ཚོགས་མི་ ༢༥ ལས་སྤྱབ་པའི་ཚོགས་ཚུང་འདི་ནི་མནར་གཅོད་དང་མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་གཏུག་ཚུབ་དང་ཉེས་ཆད་སོགས་འགོག་པའི་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་གདམ་ང་ཅན་གྱི་གོས་མཐུན་ཡིག་ཆ་ optional Protocol ནང་དོན་ནམས་ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལག་བསྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་ཚུགས་ལ་ལྷ་རྟོག་ཆོད་ཏུ་བཅུགས་པའི་ཆིངས་དོན་ཚན་ཁག་གསར་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཉིད་ནི་ལས་དོན་གྱི་ཐད་ནས་གསང་རྒྱ་དོ་དམ་དང་། དྲང་བཞག་ཀྱང་ཁུབ་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཙྪ་དོན་ཐོག་བཅུགས་པ་ཡིན། དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་ནང་ཏུ་མནར་གཅོད་འགོག་ཐབས་སུ་གནས་ཚུལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་སུ་བྱིན་མཚན་ལྡན་པ་དང་བཅོལ་བ། སྤྲོད་པ། བཅོལ་སྲུང་བ་སོགས་མི་སྤྱོད་ཞིག་གིས་གནས་ཚུལ་མཐོ་སྤྱོད་བྱས་ཀྱང་མི་དེར་བྱིན་ཐོག་ནས་སྟན་བཅོར་བྱེད་མི་ཚོགས་པ་ཡིན།

ནང་གསེས་ཚོགས་ཚུང་དེ་ཡི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི།

- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོད་ནང་ཏུ་མནར་གཅོད་ཐེབས་པའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་རིགས་ལ་རྟོག་ཞིབ་ཆོད་ཡུལ་དངོས་སུ་སྤྱོད་པ་དང་།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོད་ནང་ཏུ་བཀག་ཉར་འོག་སྤྱང་བའི་བཅོལ་པ་ནམས་ཀྱི་གནས་བབ་དང་བཀག་ཉར་ཁང་གི་གནས་སྤངས་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པ།

- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཚོའི་ནང་དུ་ཆིངས་དོན་བཞིན་རྒྱལ་ཡོངས་མནར་གཅོད་
སྟོན་འགྲོག་གི་བརྒྱུད་ལམ་འདུགས་པར་རམ་འདེགས་དང་ལམ་སྟོན་བྱེད་པ་
སྟེགས་ཡིན།

རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་མནར་གཅོད་དང་མི་སྡོད་ལས་འདས་པའི་གཏུག་རྒྱུབ་དང་ཉེས་ཆད་
སྟེགས་འགྲོག་པའི་སྤྱི་ཆིངས་དེ་ཉིད་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་ལག་བརྟར་ཁས་ལེན་བྱས་པ་རེད།
དེ་ནས་བརྒྱུད་མནར་གཅོད་འགྲོག་པའི་ཚོགས་ཚུང་གིས་སྤྱི་ཆིངས་ལག་བརྟར་བྱེད་སྟོགས་
ཐད་རྒྱ་ནག་ལ་ཞིབ་བཤེར་ཐངས་ལྟ་བུས་བྱིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོའི་ཞིབ་བཤེར་ཐངས་ལྟ་
པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚོགས་ཚུང་གི་མཐའ་བརྗེས་ཞིབ་དཔྱད་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆིངས་
ཀྱི་དོན་ཚན་དང་པོའི་ནང་དོན་ཉམ་རྒྱ་ནག་གི་ཡུལ་ཁྲིམས་ནང་དུ་མནར་གཅོད་ཀྱི་ཆ་
ལག་ཡོངས་རྒྒྱུས་ཚང་བའི་གོ་དོན་ཞིག་གཏན་འཁེབས་དགོས་པའི་སྒྲུལ་འདེབས་བྱས་པ་
དང་། རྒྱ་ནག་གི་ཉེས་དོན་གཏུག་བཤེར་ཁྲིམས་ཡིག་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཁ་བྱལ་ལ་ངན་སྒྲུལ་དང་
འཛིགས་སྒྲུལ་རིང་ལུགས་པ། རྟོག་རྒྱ་སྤྱོད་ལེན། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསང་བ་ཕྱིར་གྱུར་སྟེགས་ཀྱི་
ནག་ཉེས་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྱད་དོན་སྐབས་སུ་སྤྱི་བདེ་ཞིབ་དཔྱད་པའི་ཚོག་མཆན་མེད་པར་
དོགས་ཡོད་མི་ལྟ་དང་ཁྲིམས་ཚད་པ་ལྷག་འཕྲད་བྱེད་མི་ཚོག་པ་དང་། བཀག་ཉར་འོག་གི་
དོགས་ཡོད་མི་ལྟའི་གཞི་ཆའི་གནས་ཚུལ་ནམས་ཁོང་གི་པ་མ་ཉེ་འབྲེལ་སྟེགས་ལ་ཅིས་སྤྱོད་བྱ་
མི་དགོས་པ་སྟེགས་ཀྱི་དོན་ཚན་བཅོས་པ་ནམས་ཕྱིར་བསྐྱེད་དགོས་པ་དང་། དོགས་ཡོད་མི་
ལྟ་གསང་ཞིབ་སྟེགས་སུ་ལྟ་རྟོགས་འོག་བཀག་ཉར་བྱ་བྱུང་དགོས་པ་དང་། དོགས་ཡོད་མི་
ལྟ་གསང་ཞིབ་སྟེགས་ཀྱི་སྒྲུལ་འདེབས་བྱས་འདུག།

ཞིབ་བཤེར་དེའི་ནང་དུ་སྤྱུལ་གྱི་ཆ་ནས་བོད་ཀྱི་མིང་གཅོ་བར་བརྟན་འདུག རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་
ཚབ་ཀྱིས་ “བོད་སྟེགས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་དོགས་ཡོད་མི་ལྟ་དང་ཉེས་སྟོག་མི་ལྟར་དང་
བདེན་མ་ཡིན་པ་དང་གཏུག་རྒྱུབ་ཅན་གྱི་བརྒྱུད་ཐབས་ལག་བརྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐད་ཆ་
དེ་གཞི་མེད་རེད་” ཅེས་བཤད་ན་ཡང་ཚོགས་ཚུང་ལ་ཡིད་ཆེས་འཕེར་བའི་གནས་ཚུལ་

ཡོང་ཁུངས་མང་དག་ཅིག་བརྒྱུད་དེ་བོད་མི་ཚོར་མནར་གཅོད་བཏང་བ་དང་། བཀག་ཉར་
འོག་འདས་གྲོང་ས་སུ་གྱུར་བ། གང་བྱུང་འཇུ་བབྱུང་དང་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་བ་སོགས་
ཀྱི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བ་ར་སྤྱོད་བྱུང་བས་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་དོན་ཆོན་གཉིས་པ་ལྟར་གནས་བབ་
གང་དུ་འང་མནར་གཅོད་གཏོང་མི་རུང་བའི་ཆ་དོན་བཟན་སྤྱང་དགོས་པའི་སྒྲུལ་འདེབས་
བྱས་འདུག མ་ཟད་གནད་དོན་དེ་དང་འབྲེལ་ནས་ཡིག་ཆ་ཨང་ (CAT/C/CHN/Q/5/
Add.1, para.27)བརྒྱུད་ཚོགས་ཚུང་གིས་བོད་མི་ ༢༩ གི་གནས་ཚུལ་སྐོར་དྲི་གས་འདྲི་
བྱས་པར་རྒྱ་གཞུང་གིས་ལན་འདེབས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ་པར་སེམས་འཆབ་ཆེན་པོ་ཡོད་
པས་དེ་དག་གི་གནས་བབ་གསལ་བཤད་དགོས་པའི་དགོས་འདུན་བཏོན་འདུག ཞིབ་བཤེར་
ཐེངས་དྲུག་པའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་ནག་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐྱོན་ཐོ་འབུལ་རྒྱའི་དུས་བཀག་ནི་ཕྱི་ལོ་
༢༠༡༩ ལོའི་ཟླ་ ༡༢ པའི་ཆེས་ ༩ ཉིན་ནས་ཡོལ་ཟིན་ཡང་ད་དུང་སྒྲུལ་མེད་པ་རེད།

© TCV / Grandmothers Wisdom

དྲུག་པ། བྱིས་པའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་ཚོགས་ཚུངས། CRC

ཆེད་མཁས་ཚོགས་མི་ ༡༥ ལས་གྲུབ་པའི་ཚོགས་ཚུངས་འདི་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལོར་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “བྱིས་པའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་སྤྱི་ཆེད་སྤྱི་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་ཅུང་མཐོང་ཆེད་སྤྱི་ལུགས་ཀྱི་ལབ་ཆོས་ལག་བསྟར་འགན་སྦྱར་བྱེད་ཕྱོགས་ལ་ཉ་རྟེན་ཆེད་དུ་བཅུགས་པ་ཞིག་ཡིན། ཚོགས་ཚུངས་འདིས་བྱིས་པའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་སྤྱི་ཆེད་སྤྱི་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་གཏོགས་པའི་དཔག་འཐབ་ཁྲོད་དུ་ཚུད་པའི་བྱིས་པ་དང་བྱིས་པ་ཉོ་ཆོད་དང་ཆགས་སྤྱོད་ལོག་སྤྱོད་ཁྲོད་དུ་ལུས་པའི་བྱིས་པའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་འཁོད་པའི་གདམ་དང་ཅན་གྱི་གོས་མཐུན་ཡིག་ཆ་གཉིས་པོ་ལག་བསྟར་བྱེད་ཕྱོགས་ལའང་ཉ་རྟེན་གྱི་དཔག་པོ་ཡིན།

ཆེད་མཁས་ཚོགས་ཀྱི་ལབ་ཆོད་མས་ལོ་ལྔ་རེའི་མཚམས་སུ་རང་ཁོངས་སུ་བྱིས་པའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་སྤྱི་ཆེད་སྤྱི་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ནས་སྟན་ཐོ་འབུལ་དགོས་པ་ཡིན། ཚོགས་ཚུངས་ཀྱིས་སྟན་ཐོ་རེ་རེ་བཞིན་ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་བསྡེམས་ཞིབ་དཔྱད་ཅེས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཆེད་མཁས་ཚོགས་ཀྱི་ལབ་གང་དེས་ཡིད་འཛིག་བྱ་དགོས་པའི་ཆ་གསལ་འདོན་དང་ལམ་སྟོན་སྤུལ་འདེབས་སྒྲིག་བྱེད་པ་ཡིན།

སྟན་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཁར་ཆོགས་ཚུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་ཅམས་ཀྱང་སྒྲེལ་
བཞིན་ཡོད།

- གདམ་ང་ཅན་གྱི་གྲོས་མཐུན་ཡིག་ཆ་གཉིས་པོ་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་བྱས་ཟིན་པའི་ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལུ་བའི་སྟན་ཐོ་ལའང་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པ་དང་།
- སྤྱི་ཆིངས་ནང་འཁོད་པའི་རང་གི་ཐོབ་ཐང་རྟོག་རྩལ་ཐེབས་པར་དོགས་པའི་མི་སྡེ་གྱི་ཁྱུ་གཏུག་ལ་བདག་སྲོད་བྱེད་པ།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོའི་ནང་སྤྱི་ཆིངས་ཨ་མ་དང་ཆར་གཏོགས་གྲོས་མཐུན་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དོན་ལས་བཀལ་ནས་བྱས་པའི་ཐོབ་ཐང་རྟོག་རྩལ་ཐེབས་པའི་རྩིས་གནས་ཚུལ་དང་འཆར་གཞི་དང་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་ངང་ནས་བྱས་པའི་ཐོབ་ཐང་རྟོག་རྩལ་ཐེབས་པའི་གནད་དོན་གྱི་རིགས་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ།
- འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བཀོལ་དང་འབྲེལ་བརྒྱུད་བྱེད་པ།
- ལ་རེར་སྲུང་སི་རེ་ནི་ལ་རུ་ཐང་གསུམ་ཆོགས་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན།

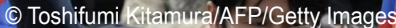
རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོར་བྱིས་པའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་སྤྱི་ཚེངས་ལ་ལག་བསྟར་
ཁས་ལེན་བྱས། དེ་ནས་བརྒྱུད་བྱིས་པའི་ཐོབ་སྐོར་གྱི་ཚོགས་ཚུངས་གིས་སྤྱི་ཚེངས་ལ་ལག་བསྟར་
བྱེད་སྟོན་ཐང་རྒྱ་ནག་ལ་ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་བཞི་བྱས་ཟིན།

ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་བཞི་པའི་ཚོགས་ཚུངས་གི་མཐའ་བཞེས་ཞིབ་དཔྱད་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་ས་ཁུལ་གྱི་
ཆ་ནས་བོད་ཀྱི་མིང་གཅོ་བོར་བརྟོན་ཏེ་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐོག་མའི་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་བའི་རང་གི་ཚོས་
ལྷན་དང་རིག་གཞུང་། རྒྱ་ཡིག་གི་ཐོག་མའི་སྐད་ཀྱི་སྤྱི་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་དོ་སྟོན་དང་དབྱེ་འབྲེད་
འབྲེད་གི་ཡོད་པ་དང་།

གཞུང་སྟོན་ནས་བོད་མི་ཚོའི་ཡུན་རིང་གི་དཀའ་སྤྱད་སྐད་ཀྱི་སྤྱི་བའི་ཐོབ་ཐང་གི་སྤྱི་བའི་
རང་ལུས་མེད་སྟོན་གཏང་སྟེ་ཆེ་སྟོན་ཤོར་བཞིན་པའི་གནད་དོན་ཅེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པར་སེམས་
འཚབ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ། རང་ལུས་མེད་སྟོན་གཏང་བར་སྐུལ་མ་བྱས་པའི་མིང་སྟོན་ནས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་
བའི་བཀག་ཉར་དང་བཅོམ་འཇུག་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བར་ཡང་སེམས་འཚབ་ཡོད་ཅིས་དེ་དག་
སེལ་ཐབས་སུ་སྐུལ་འདེབས་མང་དག་ཅིག་བྱས་འདུག་ཅིང་དགྲུང་ལོ་དུག་གི་སྐབས་ནས་བརྒྱུད་
བཅོམ་དབང་འོག་གར་སོང་ཆ་མེད་ཀྱི་གནས་སུ་ཡུར་བའི་ལ་ཁ་ཆེན་དགེ་འདུན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མ་
མཆོག་གི་གནས་སྤངས་རྒྱས་ལོན་ཆེད་རང་དབང་ལྡན་པའི་ཆེད་མཁས་པ་རྟོག་ཞིབ་བྱ་བར་བཅར་
རྒྱུ་ཆོག་མཆོད་སྤྲད་དགོས་པ་སྟོན་ཀྱི་སྐུལ་འདེབས་ཀྱིས་བྱས་འདུག།

རྒྱ་ནག་གིས་ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་ལྔ་པའི་ཆེད་དུ་ ༢༠༡༩ ལོའི་ཟླ་ ༣ པའི་ཆེས་ ༣༡ ཉིན་ཚུན་ཆད་དུ་
ཚོགས་ཚུངས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་བའི་སྤྱི་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་དོ་སྟོན་དང་དབྱེ་འབྲེད་སྤྱི་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་དོ་

བདུན་པ། བཅ་ན་དབང་འོག་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་ལྷུང་བའི་སྐར་ཁྱི་ཚྭ་གས་
 རྩུང་། CED

ཆོད་མཁས་ཚོགས་མི་ ༡༠ ལས་བྱེད་པའི་ཚོགས་ཚུང་འདིན་བྲི་ཤོ་ ༢༠༡༠ ལོར་མཉམ་
འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “མི་ཐམས་ཅད་པཅན་དབང་འོག་གར་
སྐང་ཆ་མེད་དུ་བྱུང་རིགས་འགོག་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སློ་ཆིངས་” གྱི་ནང་དོན་ནམས་ཆིངས་
གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཚོས་ལག་བརྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་ཕྱོགས་ལ་ལྷོ་རྟོག་ཆོད་དུ་བཙུགས་པ་ཞིག་
ཡིན། མི་ཞིག་པཅན་དབང་གིས་གར་སྐང་ཆ་མེད་ཀྱི་གནས་བབ་འོག་ཏུ་བཙུག་པའི་སྦྱར་བ་
ནི་ནག་ཉེས་ཤིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་དེ་ཉིད་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་འཆར་གཞི་ལྗན་པའི་ངང་ནས་
སྤེལ་ཆེ་མེད་རིགས་ལ་རྒྱལ་བའི་ནག་ཉེས་སུ་བགང་སྤྱིད་པ་ཡིན།

ཆེང་ས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེང་མས་སྤྱི་ཆེང་ས་ལག་བརྒྱུད་ཕྱགས་ཀྱི་སྐོར་ནས་སྟོན་ཅི་
འདུལ་དགོས་པ་ཡིན། ཆོགས་རྒྱུད་གིས་སྟོན་ཅི་དེ་བཞིན་ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་

བསྐྱམས་ཞིབ་དཔྱད་ཅེས་པ་བརྒྱད་ནས་ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་གང་དེས་ཡིད་འཛིག་བྱ་
དགོས་སའི་ཆ་གསལ་འདོན་དང་ལམ་སྟོན་སྒྲུལ་འདེབས་སྒྲུལ་བྱེད་པ་ཡིན།

སྟན་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཁར་ཚོགས་ཚུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་ཅམས་ཀྱང་སྒྲེལ་
བཞིན་ཡོད།

- བཅོན་དབང་འོག་གར་སོང་ཆ་མེད་ལྟར་བའི་གནད་དོན་འབྱུང་སྐབས་
ཚོགས་ཚུང་གི་ངོས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་ཁབ་དེར་ངོ་རྒྱལ་གི་ཁྱུ་ཡིག་
ལྷལ་ཏེ་བཅོན་དབང་འོག་གར་སོང་ཆ་མེད་ཏུ་ལྟར་བའི་གང་ཟག་དེ་ཉིད་
ཅད་གཅོད་དང་སྤྱད་སྒྲུབ་བྱེད་པ་དང་།
- སྤྱི་ཆིངས་ནང་འཁོད་པའི་རང་གི་སྒོ་བ་ཐང་རྒྱལ་སྤེལ་པར་དོགས་པའི་
མི་སྡེར་གྱི་ཞུ་གཏུག་ལ་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པ།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་པན་ཚུན་དབར་གྱི་ཞུ་གཏུག་ལ་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པ།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་ཏུ་སྤྱི་ཆིངས་རྒྱལ་སྤེལ་པའི་གནད་
དོན་ཆབས་ཆེན་འབྱུང་བར་དོགས་ཆོ་སྤྱད་གཞུང་དེ་ཉིད་ལ་འབྲེལ་མོལ་
བྱས་ཆེས་གནད་དོན་ཞིབ་ཏྱག་ཆེད་ཏུ་ཡུལ་དངོས་ལ་སྤྱོད་པ།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ནས་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆིངས་ལ་མ་བསྟན་པར་བཅོན་
དབང་གིས་གར་སོང་ཆ་མེད་ཏུ་ལྟར་བར་བྱེད་པའི་སྤྱོད་པ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་
འཆར་གཞི་ལྡན་པའི་ལམ་ནས་བཅམས་པའི་གནས་ཚུལ་ཁྱུངས་ལྡན་ཤིས་
རྟོགས་ཐུབ་ཆེ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱིད་གཞུང་ལས་གསལ་བཤད་ཉན་ཆེས་གནས་
ཚུལ་དེ་ཉིད་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱི་ཁྱབ་བྱུང་ཆེ་བརྒྱུད་དེ་སྤྱི་ཁྱབ་
ལྟན་ཚོགས་ཀྱི་དབུས་སུ་སྟན་མེད་ཞུ་སྤྱོད་པ་ཡིན།
- ཚོགས་ཚུང་འདི་ཉིད་སྤྱད་སྤེལ་མི་རྒྱུ་ལོ་ལྟར་ཐངས་གཉིས་ཚོགས་ཀྱི་ཡོད།

རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ཐོག་ནས་བཅན་དབང་འོག་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་བསྐྱར་བའི་གནད་དོན་ནི་
 འགྲོ་བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་དང་ཐང་འགལ་བའི་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཅིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་དེ་ཉིད་
 ནི་མིའི་རིགས་ལ་སྒྲོལ་བའི་ནག་ཉེས་ཤིག་དུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་
 གཞུང་གིས་ད་བར་ “མི་ཐམས་ཅད་བཅན་དབང་འོག་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་འགྱུར་རིགས་
 འགྲོག་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ས་” ལ་མཚན་བཀོད་དང་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་གང་ཡང་
 གཏང་མེད། མ་ཟད་རྒྱ་ནག་གི་ཉེས་དོན་གཏུག་བཤེར་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ནང་དུ་འང་རྒྱལ་ཁབ་
 བདེ་འཇགས་ལ་གནོད་པའི་ནག་ཉེས་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྱོད་དོན་སྐབས་སུ་དོགས་ཡོད་མི་སྣ་
 དུས་ངེས་མེད་དུ་གསང་བའི་ཐོག་བཀག་ཉར་བྱ་ཆོག་པའི་ཆ་རྒྱུན་བཟོས་ཡོད་པར་བརྟེན་
 བྱམ་རྒྱུན་བོད་མི་ཉ་ཅང་མང་པོར་ “རྒྱལ་ཁབ་ཁ་བྲལ་ལ་འབྱ་སྐྱལ་” དང་ “རྒྱལ་ཁབ་
 གྱི་གསང་བ་ཕྱིར་གྱུར་བ་” ཟེར་བ་སོགས་གྱི་ཉེས་མིང་བཀལ་ཉེ་འཇུག་བྱུང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུས་
 ཡུན་རིང་པོར་བཅན་དབང་འོག་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་བའི་གནས་སུ་ལྷུང་བཞིན་ཡོད། རྒྱ་
 བྱམ་གཞུང་ལ་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་གྱི་ཆོགས་ཁྲུགས་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ཞིག་དང་། འགྲོ་
 བ་མིའི་སྒོའ་ཐང་གི་ཕྱི་ཁག་ མི་སྣེར་སོགས་གྱིས་རྒྱུན་དུ་སྤྱི་ཆེད་ས་འདི་ཉིད་ལ་མཚན་བཀོད་
 དང་ལག་བསྟར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་འཛིན་སྐྱལ་ཡང་ཡང་བྱེད་གྱི་ཡོད་ན་ཡང་ད་བར་དུ་
 ངོས་ལེན་བྱས་མེད་པ་རེད།

བརྒྱུད་པ། གནས་སྒྲིམ་ལས་མིའི་སྒོའ་ཐང་སྤྱང་རྒྱབ་ཆོགས་རྒྱུད་། CMW

ཆེད་མཁས་ཆོགས་མི་ ༡༤ ལས་གྲུབ་པའི་ཆོགས་རྒྱུད་འདི་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོར་མཉམ་
 འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་གྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “གནས་སྒྲིམ་ལས་མི་ཡོངས་དང་ཁོང་
 ཆོའི་ནང་མིའི་སྒོའ་ཐང་སྤྱང་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ས་” གྱི་ནང་དོན་ཅུ་མཁས་ཆེད་ས་
 གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལག་བསྟར་འགན་སྤྱང་བྱེད་ཚུགས་ལ་ལྟ་རྟོག་ཆེད་དུ་བཅུགས་པ་
 ཞིག་ཡིན། ཆེད་ས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོང་མས་རང་ཁོངས་སུ་གནས་སྒྲིམ་ལས་མིའི་སྒོའ་ཐང་
 སྐྱོར་གྱི་སྤྱི་ཆེད་ས་ལག་བསྟར་བྱེད་ཚུགས་གྱི་སྐོར་ནས་སྟན་ཐོ་འབུལ་དགོས་པ་ཡིན། ཆོགས་
 རྒྱུད་གིས་སྟན་ཐོ་རེ་བཞིན་ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་བསྐྱེམས་ཞིབ་དཔྱད་ཅེས་པ་

© Social and Resources Development Fund (SARD)

བརྒྱུད་ནས་ཆེངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་གང་དེས་ཡིད་འཛིག་བྱ་དགོས་སའི་ཆ་གསལ་འདོན་དང་
ལམ་སྟོན་སྒྲུལ་འདེབས་སྒྲུལ་བྱེད་པ་ཡིན།

སྟན་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཁར་ཚོགས་ཚུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་ནུས་ཀྱང་སྒེལ་
བཞིན་ཡོད།

- གནས་བབ་དམིགས་བསལ་བའི་སྐབས་སུ་མི་སྡེར་རམ་ཆེངས་གནས་
རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཁྲུལ་དབར་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཆེངས་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་
ཐོབ་ཐང་རྩིས་ལོན་ཐོབ་ཐང་པའི་གནད་དོན་ལྷུ་གུ་བྱེད་པར་བདག་
སྟོན་བྱེད་པ།
- འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཆེངས་ཀྱི་ནང་དོན་གསེད་བཀྲོལ་དང་འབྲེལ་བཟོད་བྱེད་པ།
- ལ་ལེར་སྲུང་སི་རེ་ནི་མ་རུ་ཐོངས་གཉིས་རེ་ཚོགས་ཀྱི་ཡོད་པ་སྒྲུལ་ཡིན།

དབུ་ཕ། དབང་པོ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྤྲད་སྐྱབ་ཆོགས་ཆུང་། CRPD

ཆེད་མཁས་ཆོགས་མི་ ༡༥ ལས་གྲུབ་པའི་ཆོགས་ཆུང་འདི་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་མཉམ་
འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ “དབང་པོ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་
སྒྲི་ཆེང་ས་” གྱི་ནང་དོན་ནུས་ཆེང་ས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལག་བསྟར་འགན་སྲུང་བྱེད་
ཚུགས་ལ་ཉལ་ཉལ་ཆེད་དུ་བརྟགས་པ་ཞིག་ཡིན། ཆེང་ས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མས་ལོ་བཞི་
རེའི་མཆོམས་སྤྲ་རང་ཁོངས་སྤྲ་དབང་པོ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་སྒྲི་ཆེང་ས་ལག་བསྟར་
བྱེད་ཚུགས་གྱི་སྐོར་ནས་སྟན་ཐོ་འབྲུལ་དགོས་པ་ཡིན། ཆོགས་ཆུང་གིས་སྟན་ཐོ་རེ་རེ་བཞིན་
ཞིབ་བཤེར་བྱས་མཐར་མཐའ་བསྐྱེམས་ཞིབ་དབྱུང་ཅེས་པ་བརྒྱད་ནས་ཆེང་ས་གནས་རྒྱལ་
ཁབ་གང་དེས་ཡིད་འཇོག་བྱ་དགོས་སའི་ཆ་གསལ་འདོན་དང་ལམ་སྟོན་སྤྲུལ་འདེབས་སྟགས་
བྱེད་པ་ཡིན།

སྟན་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཁར་ཆོགས་ཆུང་གིས་གཤམ་གསལ་ལས་དོན་ནུས་ཀྱང་སྤེལ་
བཞིན་ཡོད།

- ཆིངས་ཡིག་དེའི་ཆར་གཏོགས་གདམ་ང་ཅན་གྱི་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་ཚོགས་ཚུང་གི་
ངོས་ནས་སྤྱི་ཆིངས་ནང་གི་ཐོབ་ཐང་རྟག་རྩལ་ཐེབས་མཁན་གྱི་གང་ཟག་སྒྲེར་
གྱི་ཞུ་གཏུག་ངོས་ལེན་དང་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ་དང་།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་དུ་སྤྱི་ཆིངས་དང་འགལ་བར་དོགས་པའི་གནས་
དོན་ཆབས་ཆེན་བྱུང་རིགས་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པ།
- སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་གཞི་དཔྱད་པ་དང་འབྲེལ་བཟྃ་བྱེད་པ།
- ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོའི་སྲིད་གཞུང་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ཁོངས་གཏོགས་
ཀྱི་དབང་པོ་རྒྱུན་ཅན་ཆོར་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྐབས་ལ་ལམ་རྟོན་དང་
ཁོང་ཆོའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་ལ་གོ་རྟོགས་སྤེལ་བ།
- སུད་སི་ཇི་ཀི་ཤ་དུ་ལོ་རེར་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་གཉིས་རེ་སྐྱོད་དགོས་པ་ཡིན།

རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་དབང་པོ་རྒྱུན་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་སྤྱི་ཆིངས་
ལ་ལག་བརྟར་ཁས་ལེན་བྱས། ད་བར་ཚོགས་ཚུང་གིས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་
གཉིས་བྱས་ཟིན་འདུག ཞིབ་བཤེར་མཐའ་མའི་མཐའ་བསྐྱམས་ཞིབ་དཔྱད་ཡིག་ཆ་ཕྱི་ལོ་
༢༠༢༢ ལོའི་ཟླ་ ༩ པའི་ནང་བཏོན་འདུག དེའི་ནང་དུ་རྒྱ་ནག་གི་དབང་པོ་རྒྱུན་ཅན་
དང་འབྲེལ་བའི་ཁྲིམས་དང་སྲིད་ཇུས་ནམས་ཀྱི་ཆོད་གཞི་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་ནང་དོན་ལྟར་
སྤེལ་སྤྱོད་པས་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་དགོས་དམིགས་གཞིར་བཟུང་དབང་པོ་རྒྱུན་ཅན་ལ་གོ་
དོན་གཅིག་ཟུར་དང་བྱད་མེད་དང་བྱིས་པ་དབང་པོ་རྒྱུན་ཅན་སྐོར་ཆ་ཆོར་གོ་དོན་གྱི་བྱུང་
ཁོངས་འོག་དུ་འདུ་ཐབས་བྱ་དགོས་པ་འཁོད་འདུག རྒྱ་ནག་ནང་ཁྲུལ་དང་ཡང་སྐོས་སུ་ཡུ་
ལུར་དང་བོད་སྐོར་སུ་དབང་པོ་རྒྱུན་ཅན་ཆོའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་བབ་ཐང་
རང་དབང་ལྡན་པའི་རྟོག་ཞིབ་ཡོང་ཐབས་བྱ་དགོས་པ་མ་ཟད་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་
ཀྱི་དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ་ཆོན་པར་རྟོག་ཞིབ་བྱ་ཆེད་རྒྱ་ནག་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་དགོས་
པ་སྐོར་གསལ་འདུག

བར་ཆད་རི་ཁྱོད།

United Nations མ་ཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས།

1. UN Human Rights Mechanisms མ་ཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་འགན་སྲུང་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ།
2. General Assembly སྤྱི་ཁྱབ་ལྷན་ཚོགས།
3. Security Council བདེ་སྲུང་ལྷན་ཁང་།
4. Economic and Social Council དཔལ་ལྷན་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་ཁང་།
5. Trusteeship Council རྩི་དམ་ལྷན་ཁང་།
6. International Court of justice རྒྱལ་སྤྱིའི་བདེན་དོན་བྲིམས་ཁང་།
7. Secretariat རྩེ་ཆེ་ལྷན་ཁང་།
8. OHCHR འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆེས་མཐོའི་སྤྱི་ཁྱབ་ལས་ཁུངས།
9. UN High Commissioner for Human Rights རྒྱལ་ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆེས་མཐོའི་སྤྱི་ཁྱབ་འགན་འཛིན།
10. Human Rights Council འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྷན་ཁང་།
11. UN Member States མ་ཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཁུགས་རྒྱལ་ཁབ།

Charter Based Mechanisms བཅའ་ཁྲིམས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་རིམ།

12. Universal Periodic Review ཡོངས་ཁྱབ་རེས་འཁོར་ཞིབ་བཞེད།
13. Country Report རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྒྱུར་ཐོ།
14. Special Procedure དམིགས་བསལ་བརྒྱུད་རིམ།
15. Special Rapporteur དམིགས་བསལ་སྒྱུར་སྒྲོན་པ།
16. Independent Expert རང་དབང་ཞུན་པའི་ཆེད་མཁས་པ།
17. Working Group ལས་དོན་ཚན་ཁག།
18. Country Visit རྒྱལ་ནང་ལྟ་སྐོར།
19. Mandate Holder འགན་ཁུར་མི་སྣ།
20. Recommendation སྦྱལ་འདེབས།

Treaty Based Mechanisms གྱི་ཆིངས་གཞིར་བཞག་གི་བརྒྱུད་རིམ།

21. Treaty Bodies ཆིངས་དོན་ཚན་ལག
22. Party State ཆིངས་གནས་རྒྱལ་ལག
23. Sign བཅའ་བཞག་དུ།
24. Ratify ལག་བསྟར་ལས་ལེན།
25. Periodic Review རེས་འཁོར་ཞིབ་བཞེད།
26. Concluding Observation བཅའ་བསྟེན་ཞིབ་དཔྱད།
27. CERD རིགས་རྒྱལ་དབྱེ་འབྱེད་གཏན་འགོག་ཆོགས་རྒྱུད།
28. CESC རྒྱལ་ལ་རིག་གསུམ་ཐོབ་ཐང་གི་ཆོགས་རྒྱུད།
29. The Human Rights Committee (CCPR) འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཆོགས་རྒྱུད།
30. Optional Protocol གདམ་ང་ཅན་གྱི་གྲས་མཐུན་ཡིག་ཆ།
31. CEDAW བུད་མེད་ལ་དམན་པར་ལྟ་བུའི་དབྱེ་འབྱེད་གཏན་འགོག་ཆོགས་རྒྱུད།
32. CAT བཞུད་གཞི་འགོག་པའི་ཆོགས་རྒྱུད།
33. CRC བྱིས་པའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཆོགས་རྒྱུད།
34. CMW གནས་སྤོས་ལས་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྲུང་སྐྱོབ་ཆོགས་རྒྱུད།
35. CRPD དབང་པོ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྲུང་སྐྱོབ་ཆོགས་རྒྱུད།
36. CED བཅའ་དབང་འོག་གར་སྤང་ཆ་མེད་དུ་ལྱུར་བའི་སྐོར་གྱི་ཆོགས་རྒྱུད།